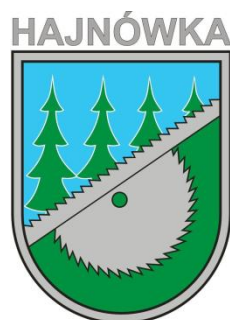

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA
ŚRODOWISKO**
projektu WIELOLETNIEGO PROGRAMU
ROZWOJU MIASTA HAJNÓWKA
na lata 2016-2025

Hajnówka 2016

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

Autor opracowania: mgr inż. Teresa Malicka

Kwiecień 2016r.

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
1.1. Podstawa prawna i cel opracowania Prognozy	4
1.2. Zawartość merytoryczna Prognozy.....	4
2. Analiza zawartości projektu Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025.....	6
2.1. Zawartość projektu Wieloletniego Programu Rozwoju	6
2.2. Cele projektu Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta.....	6
2.3. Powiązania z innymi dokumentami strategicznymi	12
3. Analiza stanu środowiska naturalnego	22
3.1. Istniejący stan środowiska oraz problemy jego ochrony z punktu widzenia realizacji Strategii ze szczególnym uwzględnieniem terenów podlegających ochronie.....	22
3.2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii.....	44
4. Przewidywane oddziaływanie na środowisko	45
4.1. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania strategii.....	45
4.2. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody	49
4.3. Znaczące oddziaływania, w tym bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000.	66
4.4. Oddziaływania wtórne i skumulowane.....	75
4.5. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.....	76
4.6. Oddziaływania transgraniczne związane z realizacją Strategii	80
4.7. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu	81
5. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii.....	81
6. Metody analizy realizacji skutków Strategii.....	81
7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	82
8. Spis tabel	84
9. Spis map - rysunków.....	85

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna i cel opracowania Prognozy

Podstawę prawną sporządzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025”, zwanej dalej PROGNOZĄ jest art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016, poz. 353). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to ze stosowaniem w prawodawstwie polskim postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m.in. projekty: polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko; lub polityk, strategii, planów lub programów (...) których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony. Nadrzędnym celem Prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka, zwanego dalej STRATEGIĄ, jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. Prognoza winna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska.

Celem przeprowadzenia niniejszej Prognozy była:

- ocena stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska we wszystkich częściach „Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” oraz „Wykazu priorytetowych zadań inwestycyjnych w zakresie Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025”,
- ocena potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania zapisów Strategii.

1.2. Zawartość merytoryczna Prognozy

Niniejsza Prognoza została opracowana zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016, poz. 353).

1. Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2. Prognoza oddziaływania na środowisko **określa, analizuje i ocenia**:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne
 - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. Prognoza oddziaływania na środowisko **przedstawia**:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

2. Analiza zawartości projektu Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

2.1. Zawartość projektu Wieloletniego Programu Rozwoju

„Wieloletni Program Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” składa się ze „Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” oraz „Wykazu priorytetowych zadań inwestycyjnych w zakresie Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” w dalszej części niniejszej Prognozy nazywany również **Strategią** jest najważniejszym dokumentem samorządowym, który jasno definiuje cele, obszary i kierunki polityki rozwojowej miasta w założonym czasie oraz wskazuje zadania inwestycyjne, których realizacja doprowadzi miasto do założonych celów.

Projekt Strategii uwzględnia tzw. paradygmat rozwoju regionalnego w Polsce. Dokument uwzględnia oczekiwania i potrzeby mieszkańców miasta oraz podkreśla rolę współpracy pomiędzy samorządem, sektorem gospodarczym, organizacjami trzeciego sektora i innymi instytucjami funkcjonującymi w mieście lub mającymi wpływ na realizację celów strategicznych zawartych w dokumencie.

Strategia pełni rolę planistyczną, określając dokładnie plan działań samorządu, a także określa zasady i narzędzia współpracy z innymi jednostkami i podmiotami funkcjonującymi w przestrzeni miasta Hajnówka. Kluczowe znaczenie w realizacji celów strategicznych i pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania projektów będzie miało tworzenie partnerstw i współdziałanie z innymi podmiotami.

Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 będzie narzędziem wspierania i koordynowania wszystkich zmian zachodzących w mieście oraz zmniejszania barier, które pojawiać się będą ze strony otoczenia. Strategiczne podejście do procesu planowania i realizacji jest niezbędnym czynnikiem funkcjonowania tak złożonego podmiotu, jakim jest samorząd miejski.

Niniejsza strategia wyznacza cele strategiczne i operacyjne, które przyczynią się do pokonywania problemów społecznych i gospodarczych oraz do podnoszenia konkurencyjności Hajnówki do 2025 roku.

Wykaz priorytetowych zadań inwestycyjnych w zakresie Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025”

2.2. Cele projektu Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta

„Wieloletni Program Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” - *Strategia* jest głównym i najważniejszym dokumentem wyznaczającym kluczowe długoterminowe cele i kierunki rozwoju miasta Hajnówka. Dokument obejmuje lata 2016-2025 i dostosowuje go do wymogów wynikających z obowiązującej perspektywy finansowej Unii Europejskiej.

Za cel nadrzędny rozwoju miasto Hajnówka uznaje stworzenia silnej marki miasta gwarantującej dostarczenie wyjątkowych korzyści wynikających z położenia oraz unikalnych przeżyć związanych z duchem Puszczy Białowieskiej oraz prowadzącej do osiągnięcia wizji rozwoju i urealnienia celu, że do 2025 roku Hajnówka będzie centrum regionu Puszczy Białowieskiej, przybliżającym jej unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe, atrakcyjnym dla przedsiębiorców, dostarczającym nowoczesnych usług i gwarantującym wysoką jakość życia swoim mieszkańcom.

Strategia wyznacza trzy cele strategiczne, odpowiadające im cele operacyjne i kierunki działań dla poszczególnych celów operacyjnych, które prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań
Cel 1. Kształtowanie Hajnówki jako lidera rozwoju Regionu Puszczy Białowieskiej	1.1 Budowa partnerstw na rzecz rozwoju miasta i regionu	Opracowanie i wdrożenie strategii marki miasta Hajnówka
		Udział w inicjatywach wspierających rozwój miasta, w tym krajowych i międzynarodowych stowarzyszeniach i sieciach współpracy.
		Upowszechnianie i promocja dziedzictwa związanego z Puszczą Białowieską
	1.2. Promocja lokalnych oraz regionalnych produktów i usług	Powołanie społecznej Rady Rozwoju Społeczno-Gospodarczego
		Udział w działaniach na rzecz stworzenia kompleksowego planu zagospodarowania turystycznego regionu Puszczy Białowieskiej
		Integracja środowisk z różnych dziedzin związanych z Puszczą Białowieską celem kreowania nowych aktywności służących rozwojowi miasta i regionu.
		Wsparcie tworzenia sektorowych partnerstw i klastrów, w szczególności turystycznego, drzewnego i maszynowego.
		Wspieranie i podejmowanie inicjatyw na rzecz wzrostu turystycznego zainteresowania regionem oraz wzrostu dochodu z turystyki.
		Podejmowanie i wspieranie inicjatyw na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej regionu.
	1.3. Budowa przewagi konkurencyjnej miasta.	Utworzenie miejskiej strefy promocji produktów lokalnych i regionalnych.
		Opracowanie oraz wdrożenie instrumentów wsparcia i promocji lokalnych produktów i usług
		Rozwój współpracy partnerskiej w zakresie promocji lokalnych i regionalnych produktów i usług.
CEL 2. Wspieranie	2.1. Tworzenie warunków	Rozwój systemu wsparcia przedsiębiorców.

rozwoju gospodarczego miasta i regionu.	kół dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych.	Lepsze wykorzystanie potencjału ZWL PB do rozwoju istniejących sektorów przedsiębiorczości w mieście oraz powstawania nowych.
		Budowa i rozwój postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców.
		Rozwój współpracy z partnerami ze Wschodu.
		Rozwój współpracy z instytucjami otoczenia biznesu.
		Poprawa jakości świadczenia usług publicznych.
	2.2. Tworzenie korzystnych warunków dla inwestorów	Kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych oraz oferowanie ich na korzystnych warunkach inwestorom.
		Opracowanie systemu ulg i pomocy przedsiębiorcom.
		Wzmocnienie współpracy ze szkołami i ZWL PB dla dopasowania ich oferty do potrzeb inwestorów.
		Wzrost atrakcyjności miasta poprzez poprawę infrastruktury technicznej.
		Rozwój Podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Hajnówce.
		Utworzenie strefy aktywności gospodarczej w obszarze turystyki.
	2.3. Rozwój funkcji turystycznych miasta.	Kreowanie wizerunku miasta atrakcyjnego dla rozwoju turystyki.
		Wykorzystanie potencjału sąsiedztwa Puszczy Białowieskiej dla rozwoju funkcji miasta jako zaplecza turystycznego regionu.
		Poprawa estetyki miasta i jej dostosowania do potrzeb turystyki.
		Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości usług turystycznych.
	2.4. Poprawa przestrzeni miasta do życia i rozwoju	Rewitalizacja obszarów miejskich.
		Poprawa jakości przestrzeni publicznej oraz jakości życia w mieście.
		Rozwój funkcji wypoczynkowej i rekreacyjnej miasta.
		Realizacja działań na rzecz ochrony środowiska oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym wdrażanie planu gospodarki niskoemisyjnej.

CEL 3. Rozwój kapitału ludzkiego.	3.1. Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci, młodzieży i dorosłych.	Wzrost efektywności, jakości kształcenia i wychowania.
		Poprawa infrastruktury bazy oświatowej, w tym modernizacja i rozwój zaplecza sportowego.
		Rozwój szkolnictwa zawodowego i dostosowanie do potrzeb rynku pracy.
		Wspieranie zdrowego stylu życia i postaw prozdrowotnych.
	3.2. Kształtowanie kompetencji niezbędnych do rozwoju społeczno-gospodarczego. Aktywizacja zawodowa.	Poprawa współpracy na szczeblu pracodawca-szkoła/uczelnia.
		Wspieranie rozwoju pracowników poprzez finansowanie różnych form doskonalenia i aktywności.
	3.3. Doskonalenie funkcjonowania instytucji wspierających rozwój kapitału społecznego.	Poprawa infrastruktury podmiotów działających w obszarze kultury i sportu.
		Wzbogacenie oferty oraz podnoszenie jakości i poziomu usług w obszarze kultury i sportu.
		Wspieranie działań na rzecz kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi
	3.4. Przeciwdziałanie wykluczeniom i degradacji społecznej.	Wspieranie rodzin i zapobieganie kryzysom w rodzinach.
		Rozwój wsparcia dla osób bezrobotnych.
		Rozwój systemu wsparcia i aktywności: osób zależnych, starszych i niepełnosprawnych.
		Budowanie kompleksowego systemu bezpieczeństwa i profilaktyki.
		Tworzenie i rozwój instrumentów wsparcia integracji społecznej.
	3.5. Wsparcie integracji oraz aktywności społecznej i kulturalnej.	Wzmocnienie potencjału kulturowego. Wypracowanie polityki w zakresie kultury.
		Wzmocnienie potencjału istniejących markowych wydarzeń kulturalnych i sportowych.
		Promocja wielokulturowości miasta i regionu.
		Wspieranie wydarzeń o wysokiej randze artystycznej.

		Wspieranie aktywności seniorów.
		Aktywne wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych i kulturalnych.
		Wspieranie środowisk twórczych.
		Rozwój wolontariatu.

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025,

Strategia stanowi deklarację przyszłego stanu miasta, do którego będą dążyli zarówno jego mieszkańcy jak i władze samorządowe. Nastąpi to poprzez realizację najważniejszych strategicznych inwestycji sprzyjających poprawie warunków życia mieszkańców oraz warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Zgodnie z „Wykazem priorytetowych zadań inwestycyjnych w zakresie Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” zaliczono do nich następujące zadania podporządkowane priorytetom Strategii:

1. Rewitalizacja obszarów miejskich celem pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego Hajnówki
 - 1.1 Rewitalizacja obszarów w rejonie ul. Poddolnej – budowa zbiornika małej retencji wraz z zagospodarowaniem terenu na cele rekreacyjne przy zachowaniu bioróżnorodności terenu;
 - 1.2 Rewitalizacja miejskiej strefy handlu produktem lokalnym;
 - 1.3 Modernizacja i rozbudowa sieci miejskich/osiedlowych placów zabaw i miejsc rekreacji dla dzieci i opiekunów;
 - 1.4 Rewitalizacja centrum Hajnówki poprzez utworzenie turystycznej strefy e-usług;
 - 1.5 Rewitalizacja skateparku;
 - 1.6 Rewitalizacja parku miejskiego;
 - 1.7 Bezpieczna przystań – adaptacja budynku gospodarczego MOPS celem utworzenia mieszkań chronionych oraz „ogrzewalni”;
 - 1.8 Rewitalizacja terenów wokół Hajnowskiego Domu Kultury celem nadania mu nowych funkcji kulturalno-społecznych;
 - 1.9 Rewitalizacja ul. Księdza Ignacego Wierobieja.
2. Zakup i uzbrojenie terenów inwestycyjnych w Hajnówce (w szczególności ul. Szosa Kleszczelowska);
3. Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej – Zakład Aktywności Zawodowej w Hajnówce wraz z rewitalizacją obiektów zlokalizowanych przy ul. Żabia Górka;
4. Transgraniczne Centrum Sportowe w Hajnówce – budowa z przebudową obiektów sportowych wraz z infrastrukturą i obiektami towarzyszącymi na stadionie miejskim w Hajnówce, w tym modernizacja basenu;
5. Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy turystyczno-wypoczynkowej w Hajnówce (w tym: budowa ośrodka rehabilitacyjno-wypoczynkowego w Hajnówce, rozbudowa Parku Miniatur Zabytków Podlasia, modernizacja Muzeum i Ośrodka Kultury Białoruskiej, budowa Muzeum Przemysłu Meblarskiego);
6. Przebudowa dróg wojewódzkich w Hajnówce (z uwzględnieniem infrastruktury ścieżek rowerowych);
7. Budowa parku linowego w Hajnówce;

8. Realizacja zadań wynikających z planu gospodarki niskoemisyjnej;
 - 8.1 modernizacja energetyczna Zespołu Szkół nr 2w Hajnówce z zastosowaniem instalacji OZE;
 - 8.2 Zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym miasta Hajnówka poprzez zastosowanie OZE w Parku Wodnym;
 - 8.3 Instalacje solarne w gospodarstwach domowych;
 - 8.4 Wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych z wykonaniem przyłączy do miejskiej sieci ciepłowniczej;
 - 8.5 Wymiana źródeł ciepła w budynkach należących do zasobu komunalnego;
 - 8.6 Instalacje fotowoltaiczne w gospodarstwach domowych;
 - 8.7 Modernizacja i dostosowanie infrastruktury systemu dostarczania ciepła;
 - 8.8 Modernizacja kotłowni na Osiedlu Mazury;
 - 8.9 Budowa i modernizacja gminnej infrastruktury drogowej;
 - 8.10 Zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym Miasta Hajnówka poprzez zastosowanie OZE w Hajnowskim Domu Kultury (w tym podłączenie instalacji c.o. do sieci miejskiej);
 - 8.11 Budowa ścieżek rowerowych i spacerowych w Hajnówce;
 - 8.12 Modernizacja taboru Zakładu Komunikacji Miejskiej;
 - 8.13 Modernizacja sieci energetycznej oczyszczalni – montaż ogniw fotowoltaicznych;
 - 8.14 Termomodernizacja komunalnych budynków mieszkalnych w Hajnówce;
9. Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miasta Hajnówka;
10. Wymiana pokrycia dachowego wraz z utylizacją odpadów zawierających azbest;
11. Modernizacja infrastruktury kultury;
 - 11.1 poprawa dostępności do usług publicznych przez dostosowanie budynku Hajnowskiego Domu Kultury dla potrzeb osób niepełnosprawnych (m.in. nowy podjazd, barierka, schodołaz, winda);
 - 11.2 rozbudowa budynku Hajnowskiego Domu Kultury celem poszerzenia oferty artystycznej obiektu oraz nadania mu nowych cech użytkowych;
 - 11.3 remont Sali widowiskowej i pracowni artystycznych Hajnowskiego Domu Kultury;
 - 11.4 Modernizacja i remont pomieszczeń Miejskiej Biblioteki Publicznej celem podniesienia atrakcyjności biblioteki oraz standardu usług bibliotecznych;
12. Budowa kompleksu boisk sportowych;
13. Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 3 w Hajnówce;
14. Poprawa atrakcyjności i modernizacja Parku Wodnego w Hajnówce;
15. Modernizacja infrastruktury szkół i przedszkoli;
16. Modernizacja infrastruktury wodociągowo-sanitarnej;
17. Poprawa dostępności do usług publicznych, w tym dla osób niepełnosprawnych, poprzez budowę windy w budynku Urzędu Miasta Hajnówka;
18. Rozwój bazy lokalowej Politechniki Białostockiej: modernizacja istniejących budynków, utworzenie taniej bazy noclegowej, akademik;
19. Budowa dwóch budynków wielorodzinnych z lokalami na wynajem;
20. Gazyfikacja miasta;
21. Modernizacja obiektu Muzeum i Ośrodka Kultury Białoruskiej w Hajnówce wraz z rewitalizacją jego otoczenia.

2.3. Powiązania z innymi dokumentami strategicznymi

„Wieloletni Program Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” uwzględnia następujące dokumenty:

- Europa 2020 Strategia na rzecz integracji i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu - Komunikat Unii Europejskiej - Bruksela, 3.3.2010 KOM(2010) 2020 wersja ostateczna,
- ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.Urz.UE L 347 z dnia 20.12.2013r., str.320)
- Pakiet energetyczno-klimatyczny UE - dwa kluczowe elementy przyjętego pakietu odnoszące się do emisji gazów cieplarnianych: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (tzw. dyrektywa EU ETS) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/406/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie wysiłków podjętych przez państwa członkowskie, zmierzających do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w celu realizacji do roku 2020 zobowiązań Wspólnoty dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych (tzw. decyzja non-ETS).
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – uchwała Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2013r.(M.P. z 2013r. poz. 882),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR) – dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010r.
- Krajowa Polityka Miejska 2023 przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 20 października 2015 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 – uchwała Nr XXXI/374/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 9 września 2013r. ,
- Strategia zarządzania i promocji turystyki regionu Puszczy Białowieskiej.
- Oferta inwestycyjna i sposoby jej promocji (powiat Hajnowski),
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Hajnówka na lata 2013-2021 - uchwałą NR XXXII/245/13 Rady Miasta Hajnówka 30 grudnia 2013 r.;
- Program Rozwoju Przedsiębiorczości Miasta Hajnówka na lata 2012-2013 UCHWAŁA NR XVI/122/12 Rady Miasta Hajnówka z dnia 30 maja 2012 roku;
- Miejski Program Opieki nad Zabytkami Miasta Hajnówka - uchwała NR X/77/15 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Hajnówka na lata 2016-2019.

Ponadto w niniejszej Prognozie przeanalizowano zgodność celów projektu Strategii z celami ochrony środowiska zawartych w dokumentach zalecanych przez Regionalną

Dyrekcję Ochrony Środowiska w Białymstoku w piśmie WOOS-I.411.2.11.2016.AR z dnia 23.02.2016r. oraz innych wybranych następującymi dokumentami:

1. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
2. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. UE L 327 z dnia 22 grudnia 2000r.) tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna,
3. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
4. Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,
5. Program Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017- Uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego Nr XX/233/12 z dnia 21 czerwca 2012 r.
6. Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej - uchwała NR XXXIV/414/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20 grudnia 2013 r.,
7. Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu hajnowskiego na lata 2015-2020 – uchwała Rady Powiatu nr X/75/15 z dnia 29 października 2015r. w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Powiatu Hajnowskiego do 2020 roku.
8. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka - Program ochrony środowiska dla miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą do 2019r. Uchwała nr XXIII/182/12 Rady Miasta Hajnówka z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2012 -2016 z perspektywą do 2019 roku
9. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Hajnówka Uchwała Nr XI/85/15 Rady Miasta Hajnówka z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Hajnówka”
10. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka UCHWAŁA NR XXXV/258/14 RADY MIASTA HAJNÓWKA z dnia 9 kwietnia 2014r. w sprawie zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka”.

Ocenę zgodności celów projektu „Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów międzynarodowych, krajowych, regionalnych i lokalnych przedstawiają tabele nr 2, 3, 4.

Tabela 2. Macierz oceny spójności celów projektu "Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025" z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów międzynarodowych.

Tabela nr 2. Macierz oceny spójności celów projektu „Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka” z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów międzynarodowych.		Europa 2020					Wspólne Ramy Strategiczne					Pakiet Klimatyczno-Energetyczny			Ramo- wa Dy- rektywa Wodna	Dy- rek- tywa sie- dli- sko- wa	Dy- rek- tywa pta- sia													
Objaśnienia: ++ znaczne wzmocnienie celów dokumen- tu + słabe wzmocnienie celów dokumentu 0 brak istotnych powiązań między celami dokumentów +− Możliwe wzmocnienie lub osłabienie celu dokumentu ! osłabienie celów dokumentu		Poprawa efektywności energetycznej oraz większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,					Przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych					Rozwój technologii przyjaznych środowisku			Zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego	Zmniejszenie nierówności w obszarze zdrowia	Podnoszenie konkurencyjności małych średnich przedsiębiorstw	Wspieranie przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sekto- rach	Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów	Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników	Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenia się przez całe życie	Dyrektywa EU ETS – handel emisjami	Decyzja non-ETS – zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych	Produkcja energii z odnawialnych źródeł energii	Dyrektywa dot. efektywności energetycznej	Poprawa jakości wód w aspekcie ilościowym i jakościowym	Ochrona ekosystemów wodnych oraz ekosystemów lądowych od wód zależnych	Zachowanie różnorodności biologicznej	Utrzymanie populacji ptaków na odpowiednim poziomie

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

Kształtowanie Haj- nówki jako lidera rozwoju Regionu	1.1 Budowa partnerstw na rzecz rozwoju miasta i regionu	0	0	0	+	0	+	0	+	±	±	±	0	0	0	0	0	0	+	+
	1.2. Promocja lokalnych oraz regionalnych pro- duktów i usług	0	0	0	+	0	+	0	+	+	+	+	0	0	0	0	0	0	+	+
	1.3. Budowa przewagi konkurencyjnej miasta.	0	0	0	+	0	+	0	+	+	±	±	0	0	0	0	0	0	0	0
Wspieranie rozwoju gospodar- czego miasta i regionu	2.1. Tworzenie warunków dla po- wstawiania i rozwoju podmiotów gospodarczych.	0	0	0	+	0	+	0	+	+	±	0	0	+	0	0	+	+	±	±
	2.2. Tworzenie korzystnych warunków dla inwestorów	+	+	±	+	0	0	+	±	+	+	+	0	+	0	+	0	0	!	!
	2.3 Rozwój funkcji turystycz- nych miasta	0	0	0	0	0	+	0	+	0	+	0	0	+	0	0	+	+	0	0
	2.4 Poprawa przestrzeni miasta do życia i rozwoju	++	++	+		0		++	++	0	0	0	0	+	+	+	0	0	0	0
Rozwój kapitału ludzkiego	3,1 Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci , młodzieży i dorosłych	0	0	0	+	0	0	0	0	+	0	++	0	0	0	0	0	0	+	+
	3,2 Kształtowanie kompetencji niezbędnych do rozwoju spo- łeczno-gospodarczego. Aktywi- zacja zawodowa.	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0
	3,3 Doskonalenie funkcjonowa- nia instytucji wspierających rozwój kapitału społecznego.	0	0	0	+	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0
	3,4 Przeciwdziałanie wyklucze- niom i degradacji społecznej.	0	0	0	+	0	0	0	0	++	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0
	3,5 Wsparcie integracji oraz aktywności społecznej i kultu- ralnej.	0	0	0	+	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Macierz oceny spójności celów projektu „Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka” z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów krajowych

Tabela nr 2. Macierz oceny spójności celów projektu „Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka” z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów krajowych		Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu						Polityka ekologiczna Państwa	Założenia Narodowego Programu Gospodarki Niskoemisyjnej					Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego			Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
Kształtowania	Objaśnienia: ++ znaczne wzmocnienie celów dokumentu + słabe wzmocnienie celów dokumentu 0 brak istotnych powiązań między celami dokumentów +/- Możliwe wzmocnienie lub osłabienie celu dokumentu ! osłabienie celów dokumentu	CEL strategii		Cel operacyjny																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		0		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

	1.2. Promocja lokalnych oraz regionalnych produktów i usług	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+	0	0	+	+	+	0	+
	1.3. Budowa przewagi konkurencyjnej miasta.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	±	0	+	+	+	0	0	+	0	+	0	0
Wspieranie rozwoju gospodarczego miasta i regionu	2.1. Tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych.	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+	+	+	0	+	0	0	0	0
	2.2. Tworzenie korzystnych warunków dla inwestorów	±	0	+	+	0	0	0	0	0	±	±	+	0	0	+	+	0	+	+	!	0	0
	2.3.Rozwój funkcji turystycznych miasta	0	0	0	0	±	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	+	0	+	0	0
	2.4.Poprawa przestrzeni miasta do życia i rozwoju	+	0	0	+	+	0	0	+	++	+	+	+	0	0	+	0	0	+	0	+	+	+
Rozwój kapitału ludzkiego	3.1.Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci , młodzieży i dorosłych	0	0	0	0	0	±	0	0	0	0	0	0	±	0	±	±	0	+	0	0	0	0
	3.2.Kształtowanie kompetencji niezbędnych do rozwoju społeczno-gospodarczego. Aktywizacja zawodowa.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	±	±	0	+	0	0	0	0
	3.3.Doskonalenie funkcjonowania instytucji wspierających rozwój kapitału społecznego.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	±	±	0	+	0	0	0	0
	3.4.Przeciwdziałanie wykluczeniom i degradacji społecznej.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	±	±	0	+	0	0	0	0
	3.5.Wsparcie integracji oraz aktywności społecznej i kulturalnej.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	±	±	0	+	0	+	0	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Ocena zgodności celów projektu „Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów regionalnych i lokalnych.

Cele dokumentów strategicznych regionalnych i lokalnych	Cele operacyjne projektu Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025	Ocena zgodności
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.		
Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka	2.1, 2.2	+
Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe	1.3	+
Cel strategiczny 3. Jakość życia.	3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5	+
Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017.		
1. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.	-	ND
2. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych	2.4	+
3. Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.	-	ND
Projekt - PLAN GOSPODARKI ODPADAMI WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO na lata 2016-2022		
1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów.	-	ND
2. Planowanie systemów zagospodarowania odpadów w regionach zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.	-	ND
3. Wprowadzane i realizowane systemy selektywnego zbierania odpadów powinny zapewnić jak najwyższą jakość zbieranych odpadów, w taki sposób, aby mogły zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi.	-	ND
4. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).	-	ND
5. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.	-	ND
6. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.	2.4	+
7. Zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie.	-	ND
8.		
9. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.	-	ND
10. Ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.	-	ND
Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

1. Działania w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno – bytowej i technologicznej)	2.4	+
2. Działania w zakresie ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej)	2.2	+
3. Działania w zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – energetyczne spalanie paliw	2.4	+
4. Działania w zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – źródła technologiczne	-	
5. Działania w zakresie edukacji ekologicznej i reklamy	-	
6. Działania w zakresie planowania przestrzennego	1.2, 2.4	+
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Hajnowskiego do 2020		
1.1. Zachowanie wysokiej jakości zasobów przyrodniczych powiatu	1.2, 1.3, 2.3	+
1.2. Wykorzystanie potencjału naukowo-przyrodniczego na rzecz zrównoważonego rozwoju.	3.2	+
2.1. Rozwój kapitału ludzkiego	3.1 – 3.5	+
2.2. Rozwój kapitału społecznego	3.3, 3.4	+
2.3. Rozwój infrastruktury społecznej na rzecz poprawy jakości życia	3.5	+
3.1. Poprawa Klimatu dla biznesu	2.2, 2.1	+
3.2. Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie potencjału marki regionu Puszczy Białowieskiej	1.1, 1.2, 1.3, 2.3	+
3.3. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej z uwzględnieniem dywersyfikacji ruchu turystycznego	1.3, 2.3	+
4.1. Realizacja zasad dobrego rządzenia dla kreowania zrównoważonego rozwoju	2.1	+
4.2. Rozwój i wzmocnienie organizacji prorządowych na terenie powiatu hajnowskiego	2.2	+
4.3. Rozwój współpracy trans granicznej	-	
5.1. Poprawa ładu przestrzennego	2.4	+
5.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu	2.2	+
5.3. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej jako niezbędny element rozwoju powiatu hajnowskiego	2.2	+
Program ochrony środowiska dla miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą do 2019r.		
1. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO (PA) - Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza.	2.4	+
2. GOSPODARKA WODNA (W) Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.	2.3	+
3. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU (OP) - Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności.	2.3, 2.4	+
4. OCHRONA PRZED HAŁASEM (H) - Zmniejszenie zagrożenia poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.	2.2	+
5. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM) - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	-	
6. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (OZE) - Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.	2.4	+
7. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE (PAP) - Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych.	-	
8. EKSPLOATACJA SUROWCÓW NATURALNYCH (SN) - Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.	2.4	+

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

9. GLEBY I ICH ZANIECZYSZCZENIA (GL) - Ochrona powierzchni ziemi.	-	
10. EDUKACJA EKOLOGICZNA (EE) - Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców miasta.	3.2	+
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Hajnówka		
1. Przedsięwzięcia modernizacyjne obniżające zużycie energii końcowej.	2.4	+
2. Przedsięwzięcia modernizacyjne zwiększające zużycie energii pochodzącej z oze.	2.4	+
3. Przedsięwzięcia modernizacyjne powodujące redukcję emisji CO ₂ .	2.4	+
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka		
Cele ekologiczne rozwoju	2.2	+
a) Ochrona funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego. b) Wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa. c) Zapewnienie co najmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.		
Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym	2.1, 2.2, 3.3, 3.4	+
a) Tworzenie warunków do wzrostu ilości miejsc pracy, szczególnie w urządzeniach obsługi rolnictwa, ludności i turystyki. b) Walka z patologią społeczną (pijaństwo, narkomania, nikotynizm). c) Rozwój mieszkalnictwa, poprzez podnoszenie standardu cywilizacyjnego zamieszkania i podnoszenie standardu technicznego wyposażenia mieszkań. d) Podnoszenie poziomu wykształcenia ludności, rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.		
Cele rozwoju gospodarczego	2.2, 2.3	+
a) Efektywne wykorzystanie niezagospodarowanego majątku produkcyjnego, surowców lokalnych, zasobów pracy i tradycji produkcyjnych. b) Restrukturyzacja i rozwój funkcji produkcyjno-usługowych na wyznaczonych dla tego celu terenach. c) Rozwój urządzeń obsługi rolnictwa i wsi. d) Rozwój bazy turystycznej i wypoczynkowej. e) Wspierać rozwój przemysłu przeróbki i obróbki drewna.		

Cele rozwoju komunikacji	2.3, 2.4	+
a) Zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości i swobody ruchu tranzytowego, kołowego krajowego na drogach wojewódzkich i powiatowych. b) Zapewnienie sprawnych zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych miasta z obszarami kraju, województwa i powiatu. c) Zaspokojenie wewnętrznych potrzeb transportowych podmiotów społecznych, gospodarczych i mieszkańców miasta w preferowanym przez nich standardzie - głównie dróg powiatowych i miejskich oraz komunikację zbiorową. d) Podnoszenie standardu wyposażenia w urządzenia obsługi komunikacji i turystyki motorowej dróg wojewódzkich oraz powiatowych. e) Budowa ścieżek rowerowych na trasach dojazdowych do obiektów i obszarów atrakcyjnych kulturowo, krajobrazowo i turystycznie.		

Źródło: opracowanie własne

Z analizy dokumentów strategicznych można wyciągnąć następujące wnioski:

- Stwierdza się, że projekt Strategii nie jest sprzeczny z ustaleniami oraz wspiera realizację celów analizowanych dokumentów na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.
- Z uwagi na charakter projektu Strategii, nie odnosi się on do wszystkich szczegółowych zagadnień przedstawianych w analizowanych dokumentach strategicznych. Projekt Strategii wspiera realizację kluczowych zadań istotnych dla wielu sektorów, w zakresie rozwoju miasta Hajnówka.
- Proponowane w projekcie Strategii cele rozwoju miasta wpływają pozytywnie na realizację celów krajowych dokumentów strategicznych w zakresie ochrony środowiska w tym ochrony przyrody, różnorodności biologicznej i innych.
- Nie zidentyfikowano obszarów sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych, jednakże realizacja niektórych objętych projektem Strategii, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagać będzie analiz szczegółowych w ramach procedur ocen oddziaływania na środowisko i dostosowania ich do wymagań środowiskowych.

Podsumowując należy uznać, że projektowany „Wieloletni Program Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025”, pomimo iż ukierunkowana w pierwszym rzędzie na rozwój społeczno-gospodarczy i rozwój turystyki w Regionie Puszczy Białowieskiej, wykazuje wysoką zgodność z celami strategicznymi formułowanymi w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska nie tylko na poziomie lokalnym, ale również Polski i Unii Europejskiej. Strategia w obszarze ochrony środowiska dużo zadań inwestycyjnych przewiduje we wdrożeniu planu gospodarki niskoemisyjnej w mieście w zakresie wytwarzania energii z odnawialnych źródeł oraz termomodernizacji obiektów publicznych mniej znacząca jest gospodarka odpadami, do której projekt Strategii odnosi się w mniejszym stopniu.

3. Analiza stanu środowiska naturalnego

3.1. Istniejący stan środowiska oraz problemy jego ochrony z punktu widzenia realizacji Strategii ze szczególnym uwzględnieniem terenów podlegających ochronie

W niniejszej Prognozie analizowano problemy ochrony środowiska z punktu widzenia realizacji projektu Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016 – 2025” ze szczególnym uwzględnieniem terenów podlegających ochronie.

Miasto Hajnówka położone jest w północno-wschodniej Polsce, w południowej części województwa podlaskiego, centralnie na terenie powiatu hajnowskiego. Miasto zajmuje obszar 21,29 km². Od wschodu granica miasta wyznaczona jest przez granicę Puszczy Białowieskiej.

Miast graniczy tylko z gminą wiejską Hajnówka. Miasto posiada następujące współrzędne geograficzne 23°28' E i 52°47' N. Położone jest na szlaku krzyżowania się dróg kołowych i linii kolejowych. Hajnówka oddalona jest od stolicy województwa - Białegostoku o 68 km, od Bielska Podlaskiego o 27 km, od Siemiatycz o 66 km. Do przejść granicznych: w Połowcach jest 40 km, a w Białowieży 27 km.

Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia

Miasto Hajnówka jak i cały powiat hajnowski jest położone w całości na Nizinie Północnopodlaskiej i swoimi granicami obejmuje rejon fizyczno-geograficzny Doliny Górnej Narwi od północy, Równiny Bielskiej w centralnej części i Wysoczyzny Drohiczyńskiej na południu.

Nizina Północnopodlaska, obejmuje północno-wschodnią Polskę i północno-zachodnią Białoruś. Jej powierzchnia w granicach administracyjnych Polski wynosi około 15,6 tys. km². Nizina Północnopodlaska cechuje się bardziej chłodnym – kontynentalnym klimatem od Nizin Środkowopolskich. Obszar ten stanowi także rubież geobotaniczną działu północnego stanowiącego część subborealnej strefy leśnej Europy Wschodniej.

Region ma charakter pofałdowanej równiny poprzeplatanej różnego rodzaju formami polodowcowymi z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Część północna niziny oddzielona dorzeczem Narwi ma, w odróżnieniu od części południowej, bardziej wyraźny charakter polodowcowy.

Granica północna Niziny Północnopodlaskiej została wyznaczona przez zasięg zlodowacenia bałtyckiego. Zachodnią granicę stanowi dolina Pisy, południową dolina Bugu. Szerokie doliny rzeczne Narwi i Biebrzy podzieliły obszar na kilka wysoczyzn. W dnach dolin rzek i różnego rodzaju zagłębieniach terenu występują liczne tereny bagienne. Dużą część niziny pokrywają lasy.

Gleby

Pod względem typologicznym gleby miasta Hajnówka są bardzo mało zróżnicowane. W zachodniej i północno-zachodniej części miasta dominującym typem są gleby pseudobielicowe (A) zaliczane głównie do IVa i IVb klasy bonitacyjnej, lokalnie do klasy IIIb użytków rolnych. Natomiast w południowej, wschodniej i północno-wschodniej części miasta dominującym typem są gleby piaskowe różnych typów genetycznych (AB) – bielicowe, rdzawe, brunatno-kwaśne, zaliczane przeważnie do V i VI klasy bonitacyjnej użytków ornych. W obrębie doliny rzeki Leśnej oraz w innych dolinach mniejszych cieków i zagłębieniach terenowych stanowiących użytki zielone występują głównie gleby murszowo-mineralne i czarne ziemie zaliczane przeważnie do IV i V klasy bonitacyjnej użytków zielonych przy znacznym udziale klasy VI.

Gleby powiatu hajnowskiego i miasta Hajnówki cechują się niską zawartością składników pokarmowych (azot, fosfor, potas) w glebie. Ocenia się, że niedobory tych składników występują na 35% - 65% powierzchni użytków rolnych, w zależności od gminy.

Użytki rolne (w skład których wchodzi: grunty orne, sady, łąki i pastwiska) zajmują obszar 1.155ha, lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 136ha a pozostałe grunty rolne i nieużytki 838ha.

Strukturę użytkowania gruntów rolnych w mieście Hajnówka przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Struktura użytkowania gruntów rolnych w mieście Hajnówka[ha]

Ogółem grunty rolne	Powierzchnia użytków rolnych	w tym:				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
		Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska		
2.129	1.155	714	4	180	257	136	838

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą do 2019r.

Warunki klimatyczne

Pod względem warunków klimatycznych, zgodnie z podziałem wg R. Gumińskiego, Miasto Hajnówka należy do strefy wschodniej (rysunek 1).

Szczegółowa charakterystyka Klimatu Miasta Hajnówka przedstawia się następująco:

- średnia roczna temperatura powietrza - od 6,5°C na terenach leśnych do 6,8°C na obszarach niezalesionych. Skrajne temperatury odnotowane w skali roku wahały się od -34°C do +35°C dając amplitudę wahań temperatury 69°C.
- liczba dni pogodnych w roku - 30,
- liczba dni pochmurnych – 160 dni,
- średnie nasłonecznienie – 3.512 MJ/m²,
- liczba dni bez przymrozku – około 154 dni,
- liczba dni z pokrywą śnieżną - 92 dni,
- liczba dni bez przymrozku – 154 dni,
- liczba dni z burzami – 23 dni,
- liczba dni mglistych – 45-47,
- długość okresu wegetacyjnego - około 180 dni w ciągu roku.
- średnie roczne sumy opadów - ok. 572 mm,
- wilgotność – 80-83%,
- średnia roczna prędkość wiatru – 2,2 m/s (najwyższa w sierpniu, najniższa w marcu),

- przeważają wiatry z kierunku zachodniego. Wiatrów zachodnich jest średnio 36%, wschodnich 29%. Dominują wiatry wiejące z kierunku południowo-zachodniego.

Rysunek 1. Dzielnice rolniczo klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego

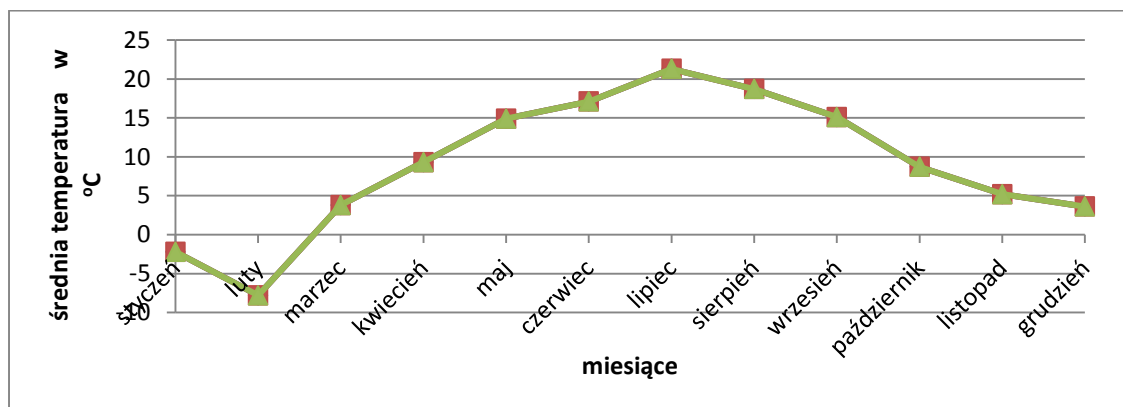

Źródło: www.acta-agrophysica.org

Ogół przedstawionych czynników opisujących klimat miasta Hajnówki stanowi, że warunki te są charakterystyczne dla klimatu kontynentalnego cechującego się długą zimą i krótkim przedwiośnią. Warunki klimatyczne kształtują faunę i florę występującą na terenie gminy miejskiej Hajnówka. Sąsiadujące z Miastem Hajnówka duże kompleksy Puszczy Białowieskiej mają wpływ na modyfikację klimatu szczególnie w zakresie zwiększonych ilości opadów, niższej prędkości wiatrów, przymrozków i zalegającej pokrywy śnieżnej.

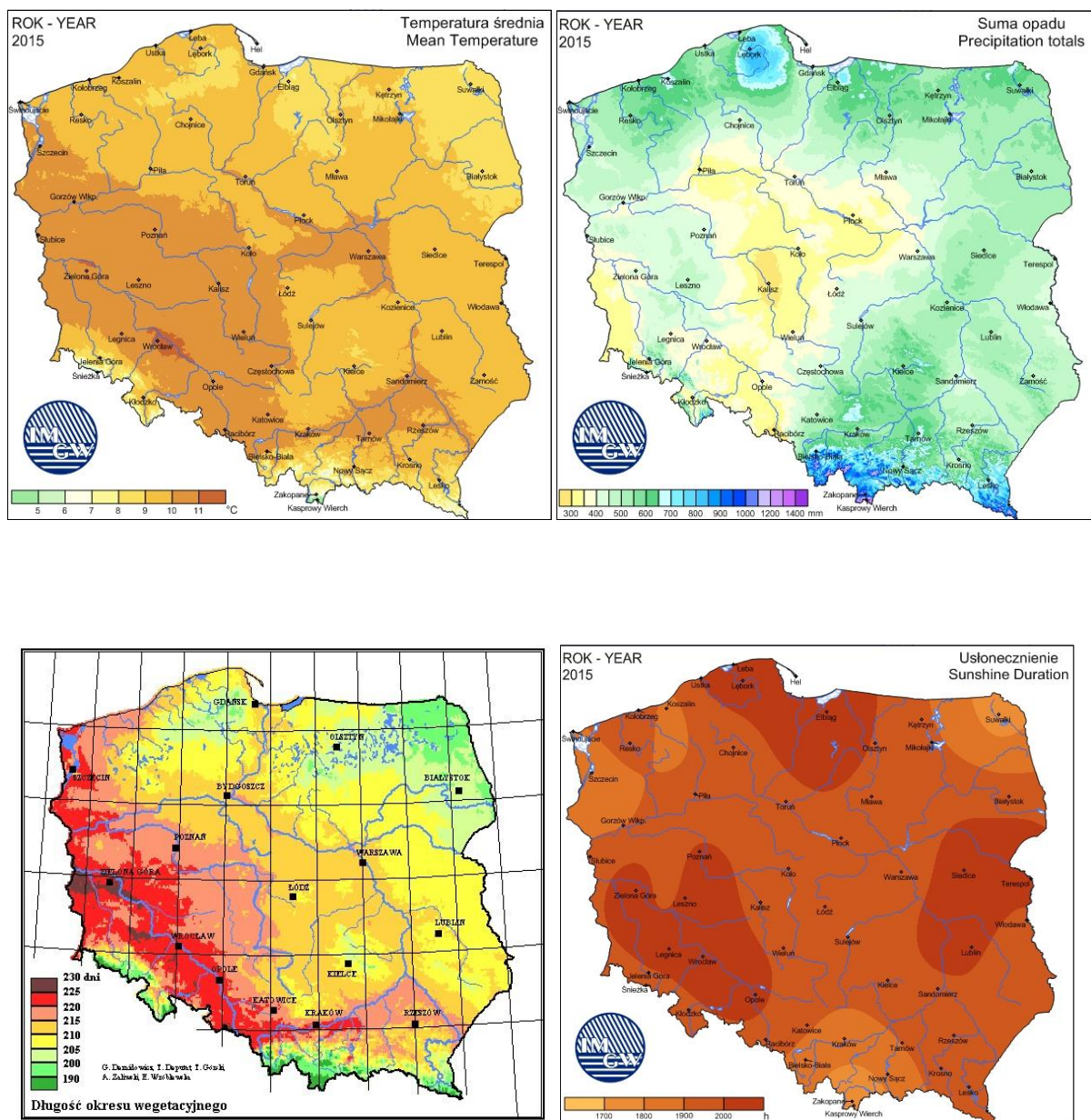
Według rozkładu czasowego średniej miesięcznej temperatury powietrza najchłodniejszym miesiącem w 2012 roku był luty ($-7,8^{\circ}\text{C}$), zaś najcieplejszym miesiącem był lipiec, w którym średnia miesięczna wartości temperatury powietrza przekroczyła $21,3^{\circ}\text{C}$.

Rysunek 2. Rozkład średnich temperatur na terenie miasta Hajnówka rok 2012

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3. Średnia roczna temperatura powietrza, średnie roczne opady, średnia długość okresu wegetacji i usłonecznienie na terenie Polski

Źródło: www.imgw.pl, www.zazi.iung.pulawy.pl

Wody powierzchniowe

Przez Hajnówkę przepływa rzeka Leśna Prawa (132,7 km). Bierze ona początek na północ od miasta, a na 105 km swego biegu opuszcza granice Polski i uchodzi na 263,7km do rzeki Bug po stronie Białorusi. Leśna Prawa jest rzeką niziną o niewielkim spadku rzędu 0,2‰ do 0,43‰. Przepływając przez Hajnówkę rzeka przyjmuje

ścieki komunalne i przemysłowe z miasta, a następnie wpływa na teren Puszczy Białowieskiej. Zlewnia ma charakter typowo leśny.

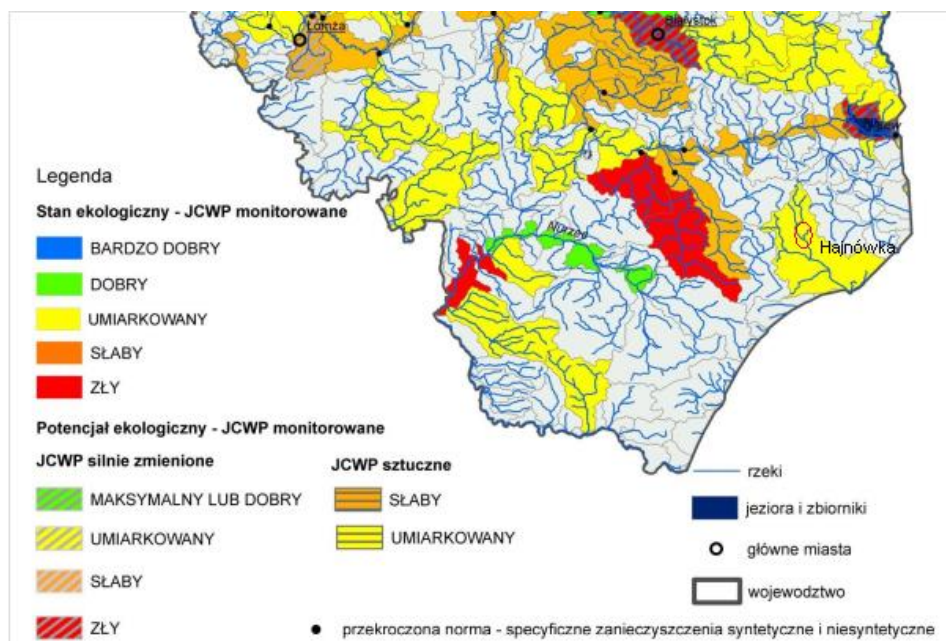
Miasto Hajnówka w swoich granicach administracyjnych nie posiada większych sztucznych lub naturalnych zbiorników wodnych. Istniejące sztuczne zbiorniki wodne powstałe w wyniku działalności człowieka mają bardzo małą powierzchnię (od kilku do kilkunastu metrów kwadratowych) i mają charakter przydomowych oczek wodnych i stawów.

Ocena jakości wód z badań rzeki Leśna Prawa przeprowadzonych w 2014 roku w JCWP¹: Leśna do Przewłoki, PLRW2000232665249

- Ocena stanu ekologicznego – wody zakwalifikowano do III klasy –stan umiarkowany. O klasyfikacji zdecydowały: wskaźnik biologiczny fitobentos (wskaźnik okrzemkowy IO), makrobezkręgowce bentosowe (indeks MMI) oraz ponadnormatywne stężenie ogólnego węgla organicznego, ChZT-Cr, fosforanów, fosforu ogólnego.
- Ocena stanu chemicznego - wskazała stan dobry,
- Ocena stanu wód będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego jcwp wskazała zły stan wód.
- Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcwp jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Mapy nr .. przedstawiają stan i potencjał ekologiczny, stan chemiczny i ogólny stan JCWP w sąsiedztwie miasta Hajnówka.

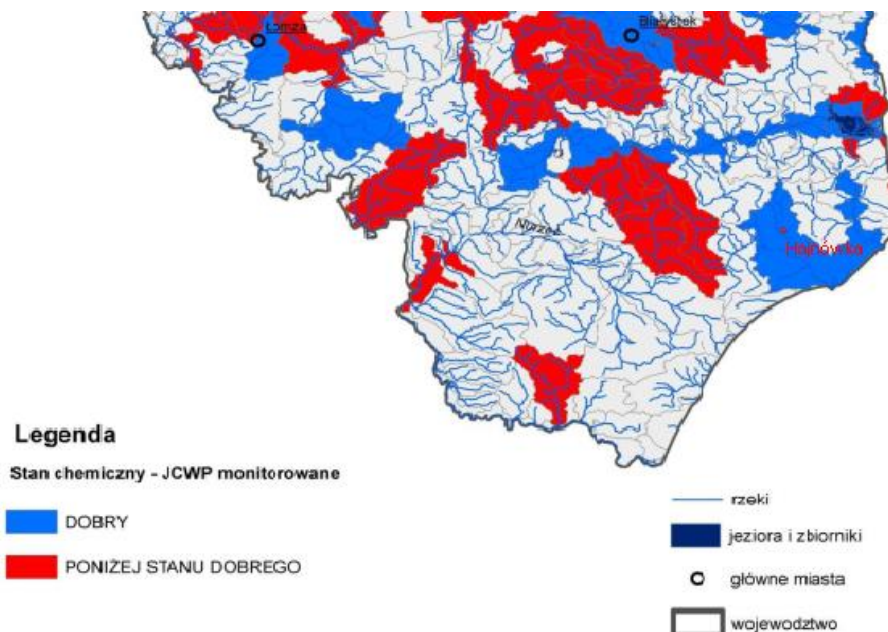
Rysunek 4. Stan ekologiczny i potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2014.

¹Jednolita część wód powierzchniowych(JCWP) - oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał, lub ich części, morskie wody zewnętrzne, wody przejściowe lub przybrzeżne.

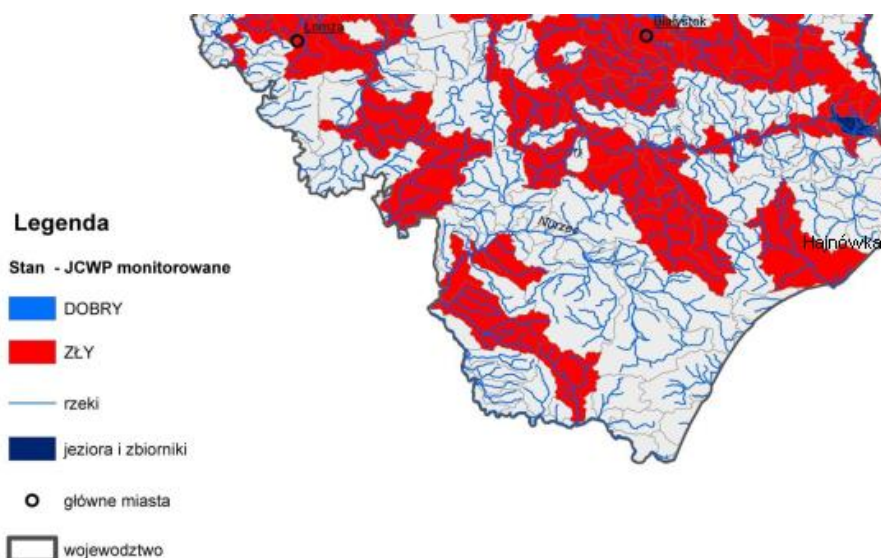
Źródło: Ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód powierzchniowych województwa podlaskiego w 2014 roku (ocena w jednolitych częściach wód powierzchniowych) Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku -2015

Rysunek 5. Stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2014

Źródło: Ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód powierzchniowych województwa podlaskiego w 2014 roku (ocena w jednolitych częściach wód powierzchniowych) Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku -2015

Rysunek 6. Stan wód jednolitych części powierzchniowych badanych w latach 2010-2014

Źródło: Ocena stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu wód powierzchniowych województwa podlaskiego w 2014 roku (ocena w jednolitych częściach wód powierzchniowych) Inspekcja Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku -2015

Wody podziemne

Obszar miasta Hajnówki cechuje się odpowiednimi zasobami wód podziemnych. Większość zasobów wód podziemnych na terenie miasta nadaje się do bezpośredniego wykorzystania na cele gospodarcze, a po uzdatnieniu (usunięciu naturalnych pierwiastków, jakimi są żelazo i mangan) na cele konsumpcyjne.

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują głównie w piaszczysto-żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz węglanowych utworach kredowych.

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, w sieci otworów obejmujących wszystkie JCWPd² na obszarze kraju. Ostatnie badania na terenie gminy i miasta Hajnówka przeprowadzono w 2012 roku na w 3 punktach pomiarowych. Wyniki ocen jakości wód prezentuje poniższa tabela

Tabela 6. Klasyfikacja stanu chemicznego wód podziemnych w 2012 r.

Nr punktu badawczego	Miejscowość /Gmina	głębokość stropu (m)	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody	wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości	wskaźniki w granicach stężeń IV klasy jakości
1243	Kleszczele /Kleszczele	20	tereny przemysłowe	III	O ₂	-
1471	Orzeszkowo /Hajnówka	39	zabudowa wiejska	III	O ₂ , As, Mn	-
1678	Hajnówka/ Hajnówka, (studnia Wiercona)	133	grunty orne	III	O ₂ , Fe	

Źródło: Rocznik Hydrogeologiczny Państwowej Służby Hydrogeologicznej za 2015 rok, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy – Warszawa 2016

Wyniki przeprowadzonych w roku 2012 badań na terenie miasta Hajnówki, wykazały dominację wód reprezentujących zadawalający stan chemiczny (wody zaliczane do III klasy). O zaliczeniu do klasy III decydowały głównie podwyższone wartości wskaźników naturalnych, niezwiązanych z antropopresją tj. żelaza i twardości wody. Wody podziemne należące do zasobów naturalnych, coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, gdyż są to zasoby nieodnawialne. W szczególności niezbędna jest ochrona obszarów, pod którymi znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z nieizolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Zanieczyszczenia siarczanami występują przede wszystkim na terenach uprzemysłowionych, azotanami i fosforanami na terenach rolniczych (są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych).

²Jednolitej Części Wód Podziemnych

Obszar miasta Hajnówka cechuje się odpowiednimi zasobami wód podziemnych. Większość zasobów wód podziemnych na terenie miasta nadaje się do bezpośredniego wykorzystania na cele gospodarcze, a po uzdatnieniu (usunięciu naturalnych pierwiastków – żelazo, mangan) na cele konsumpcyjne.

Jakość powietrza atmosferycznego

Na poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu mają wpływ: wielkość napływowej i lokalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, warunki klimatyczne i topografia terenu. Miasto Hajnówka charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą terenu i warunkami klimatycznymi, co ma istotny wpływ na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń. Miasto, znajduje się pod wpływem dominującej zachodniej cyrkulacji mas powietrza. Sprzyja to napływowi zanieczyszczeń z dalszych odległości, w tym z terenów uprzemysłowionych zachodniej i południowej Polski. Na stan czystości powietrza gminy miejskiej Hajnówka rzutują punktowe źródła emisji zanieczyszczeń. Duży udział w tym mają: zakłady przemysłowe, paleniska indywidualne z sektora komunalno – bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie Białystok – Hajnówka, przejście graniczne Połowce oraz Bielsk Podlaski- Hajnówka– Białowieża.

Największy udział w zanieczyszczeniach mają substancje pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw. Należy do nich dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Pozostałe zanieczyszczenia emitowane z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie miasta wynikają z rodzaju produkcji i stosowanej technologii. Wśród najczęściej występujących zanieczyszczeń technologicznych są: węglowodory alifatyczne, aromatyczne, benzyna, alkohole alifatyczne, węglowodory pierścieniowe, kwas octowy, butanol, ketony, formaldehyd, ksylen, amoniak oraz w mniejszej ilości inne zanieczyszczenia związane ze specyfiką produkcji zakładów.

W poniższych tabelach przedstawiono wyniki oceny i klasyfikacji strefy podlaskiej według kryteriów ochrony zdrowia i roślin.

Tabela 7. Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2014 r. dokonanej ze względu na ochronę zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Zanieczyszczenia podlegające ocenie											
		C ₆ H ₆	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	CO	Pb	As	Cd	Ni	B/a/p	O ₃
Podlaska	PL2002	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Tabela 8. Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2014 r. dokonanej ze względu na ochronę zdrowia

Nazwa strefy	Kod strefy	Zanieczyszczenia podlegające ocenie		
		SO ₂	NO _x	O ₃
Podlaska	PL2002	A	A	A

Według danych GUS w 2014r. emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z terenu powiatu hajnowskiego wyniosła 112 ton i w porównaniu do poprzedniego roku była ona wyższa, a na przestrzeni wielolecia obserwuje się trend malejący.

W zakładach kontrolowanych przez WIOŚ Białystok źródłami zanieczyszczeń do powietrza są procesy technologiczne, kotłownie węglowe, kotłownie na biomasę, kotły utylizacyjne, które nie posiadają urządzeń redukujących emisję, kotły olejowe, spalarnia odpadów medycznych oraz obrót substancjami zubożającymi warstwę ozonową (kontrolowanymi). Zagrożenie sprawiają również zanieczyszczenia pyłowe ze spalania paliw i z produkcji wyrobów ceramicznych. Gazowe związki nieorganiczne pochodzą głównie z dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ditlenków azotu.

Do zakładów kontrolowanych przez WIOŚ w Hajnówce należą m.in.:

- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Hajnówce,
- RINDIPOL S.A. w Chojnicach Ciepłownia w Hajnówce,
- "GRYFSKAND" sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce - Zakład Produkcji Węgla Aktywnych,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Hajnówce.

Do tej pory w poszczególnych zakładach kontrole nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji do powietrza. Zagrożenie występuje w stopniu niewielkim, czyli lokalnym i jest spowodowane głównie niską emisją z ogrzewania indywidualnego.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy podlaskiej wykazały, że w przypadku SO_2 i pyłu widoczny jest wyraźny sezonowy rozkład stężeń w roku kalendarzowym – wyższe wartości odnotowano w sezonie zimowym (grzewczym). Prowadzony na terenie powiatu monitoring jakości powietrza wykazuje, że jakość powietrza ulega stałej poprawie.

Uzyskane wyniki w horyzoncie kilkuletnim wykazują wprawdzie niewielki, ale stały spadek stężeń dwutlenku siarki i pyłu. Miasto Hajnówka należy do obszarów o średnim poziomie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Jest to wynik zrealizowanych przedsięwzięć proekologicznych, zwłaszcza przez sektor energetyczny.

Ze względu na niski poziom substancji w powietrzu zakwalifikowano powiat hajnowski, a co za tym idzie i miasto Hajnówkę do strefy o klasie A, gdzie głównym celem działań jest utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.

Głównym źródłem wysokich stężeń pyłu zawieszonego PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$ w strefie podlaskiej jest napływ. Drugim istotnym źródłem ww. zanieczyszczeń jest lokalna emisja powierzchniowa, czyli emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania paliwem stałym lokali mieszkalnych i usługowych w miastach strefy.

Emisja komunikacyjna nie jest istotnym źródłem pyłów w strefie podlaskiej, jednak ze względu na stale rosnące natężenie ruchu jest to ten rodzaj emisji, który ciągle będzie rósł.

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas

Do podstawowych czynników mających wpływ na klimat akustyczny miasta zaliczyć należy komunikację drogową oraz w znacznie mniejszym stopniu hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalny o stosunkowo niedużym zasięgu. Skala zagrożeń hałasem przemysłowym nie jest zbyt duża, a zasięg jego oddziaływania ma zwykle charakter lokalny.

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a tak-

że izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

W roku 2014 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku przeprowadził analizę uciążliwości hałasu przemysłowego. Po przeprowadzonych przez WIOŚ kontrolach w zakładach stwierdzono przekroczeń hałasu w zakładzie „GRYFSKAND” Sp. z o. o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych. Kontrole wykazały przekroczenie hałasu na terenach mieszkalnych o 4,6 dB w porze nocnej.

Największy wpływ na kształtowanie poziomu hałasu przy drogach mają parametry źródła, tzn. parametry ruchu drogowego, do których należą: natężenie ruchu, udział pojazdów ciężkich i motocykli oraz prędkość potoku pojazdów. Bardzo duży wpływ odgrywa stan techniczny pojazdów. Poza wymienionymi czynnikami dodatkowy wpływ na poziom emitowanego hałasu w warunkach miejskich ma też płynność ruchu, a także styl jazdy. O wielkości natężenia hałasu decydują również: pochylenie odcinka, wysokość odbiorcy nad jezdnią, odległość odbiorcy od jezdni, kształt i sposób pokrycia terenu (asfalt, beton, trawa itp.), ukształtowanie terenu i sposób jego zagospodarowania oraz ewentualne przeszkody. Ochrona przed hałasem drogowym dotyczy metod i sposobów zarówno w strefie emisji (powstawania) jak i imisji (odbioru) hałasu.

Hałas komunikacyjny jest obecnie najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu w środowisku zurbanizowanym. W roku 2014 nie prowadzono badań poziomu hałasu drogowego przy drogach wojewódzkich przebiegających przez miasto Hajnówkę.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Wśród zidentyfikowanych, szkodliwych dla środowiska, rodzajów promieniowania powodowanego działalnością człowieka, wyróżnia się :

- promieniowanie jonizujące , pojawiające się w wyniku użytkowania zarówno wzbogaconych, jak i naturalnych substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych,
- promieniowanie niejonizujące, pojawiające się wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, radiostacji, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych, urządzeń łączności, domowego sprzętu elektrycznego, elektronicznego itp.

W ramach wieloletniego programu pomiarowego, WIOŚ w Białymstoku corocznie przeprowadza pomiary w 45 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa. W roku 2014 pomiary przeprowadzono w 2 miejscowościach na obszarze powiatu: w Hajnówce i Białowieży.

Tabela 9. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie powiatu hajnowskiego w roku 2014.

Lokalizacja punktu	Współrzędne	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego [V/m]	Wartość niepewności pomiaru [V/m]	Procent wartości dopuszczalnej [%]
Hajnówka, centrum	N 52°44'14,4" E 23°11'29,0"	0,31	0,0155	4,4

Białowieża, ul. Waszkiewicza	N 52°42'07,4" E 23°51'07,4"	≤ 0,2	-	2,9
------------------------------	--------------------------------	-------	---	-----

źródło: Informacja o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego WIOŚ Białystok

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stwierdza się, iż w żadnym z punktów nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Należy podkreślić, że przeprowadzone pomiary na terenie całego województwa podlaskiego, nie wykazały występowania przekroczeń norm w żadnym z punktów pomiarowych (norma wynosi 7 V/m). Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w żadnym przypadku nie przekroczyła wartości 1 V/m.

Walory przyrodnicze i krajobrazowe

Charakterystyka ogólna flory i fauny. Hajnówka leży na terenie o dużej różnorodności flory i fauny, bezpośrednio sąsiadując z dużym kompleksem leśnym, jaki tworzy Puszcza Białowieska. Wschodnia granica miasta stanowi granicę obszaru leśnego Puszczy Białowieskiej. Występują tu unikalne w skali całej Europy siedliska z drzewostanami reprezentującymi wszystkie typy lasu niżowego, właściwego dla strefy borealno-nemoralnej. Charakteryzuje się on przemieszaniem lasów liściastych zrzucających liście na zimę z zimozielonymi lasami szpilkowymi. W Puszczy Białowieskiej występują wszystkie typy zbiorowisk leśnych, które są możliwe w danym położeniu geograficznym. Zajmują one ponad 95% powierzchni Puszczy. Miejscami towarzyszą im zbiorowiska roślin krzewiastych. Obok dominujących zbiorowisk leśnych występują zbiorowiska wodne, torfowiskowe i krzewiaste o charakterze naturalnym lub półnaturalnym. Wzbogacają one bioróżnorodność Puszczy. Zbiorowiska leśne charakteryzuje występowanie bogatej i oryginalnej flory. Na obrzeżach lasów i terenach otwartych są obecne murawy kserotermiczne z zespołami rzadkich i chronionych gatunków roślin. Są to krajobrazy stosunkowo najbardziej przekształcone w Puszczy, towarzyszy im rozbudowana sieć komunikacyjna, obecność nasypów drogowych i kolejki leśnej oraz zwirowni. Obszary te cechuje najmniejszy udział starodrzewów i jednocześnie największa powierzchnia drzewostanów zmienionych, w tym wtórnych drzewostanów brzoźowych.

Według Standardowego Formularza Danych sporządzonego dla obszaru Natura 2000 „Puszcza Białowieska” PLC200004 flora roślin naczyniowych Puszczy Białowieskiej należy do najlepiej poznanych i jej lista jest prawie kompletna, liczy prawie 1020 gatunków. Stanowi ona połowę gatunków roślin naczyniowych Polski niżowej. Spośród wszystkich gatunków występujących w Puszczy Białowieskiej 3 gatunki roślin znajdują się w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Występują tu stanowiska kilkunastu gatunków storczykowatych i innych zagrożonych gatunków roślin. Ponadto stwierdzono obecność 325 gat. porostów, ok. 260 gat. mchów i 1200 gat. grzybów wielkoowocnikowych.

W Puszczy Białowieskiej występuje 39 gatunków zwierząt umieszczonych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (6 gatunków ssaków, 2 gatunki płazów, 1 gatunek gadów, 4 gatunki ryb, 26 gatunków bezkręgowców). Bardzo dobrze jest reprezentowana fauna ssaków, która obejmuje łącznie 58 gatunków (72% fauny Polski niżowej).

Puszcza ma istotne znaczenie dla ochrony dużych drapieżników: wilka i rysia. Jest tu także najważniejsza w Polsce ostoja żubra. Najnowszy katalog fauny puszczańskiej zawiera prawie 11000 gatunków (40% gatunków występujących w Polsce). Szczególnie bogata jest fauna owadów licząca ok. 9300 gatunków. Na uwagę zasługuje również 12 gatunków płazów i 7 gatunków gadów. W Puszczy stwierdzono ok. 240 gatunków ptaków. Dominują tu gatunki leśne gniazdujące, lecz w większości odlatujące na zimę. Mało jest ptaków przelotnych i związanych z siedliskami antropogenicznymi.

Występuje tu co najmniej 45 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar Puszczy zasiedla: muchołówka białoszyja, orzełek włochaty, dzięcioł białogrzbisty, lelek, sóweczka, dzięcioł trójpalczasty, muchołówka mała, dzięcioł średni, trzmiełojad, jarząbek, bocian czarny, orlik krzykliwy, włochatka, błotniak zbożowy, gadożer, dubelt, dzięcioł czarny, dzięcioł zielonosiwy, kropiatka, puchacz, samotnik, słonka, sowa błotna oraz błotniak łąkowy, bocian biały, cietrzew, derkacz, żuraw.

Miasto Hajnówka jest bogata w zieleń, w tym w zieleń wysoką. Jest to efektem występowania przy ulicach pasów zieleni przydrożnej oraz różnej wielkości skwerów i zieleńców, a także zieleni działkowej i przydomowej w dzielnicach o zabudowie indywidualnej. Powierzchnia gruntów leśnych wynosi 103,00 ha, z czego 1/3 to lasy nie stanowiące własności skarbu państwa.

Lasy

Przestrzenne rozmieszczenie lasów na terenie miasta jest nierównomierne. Koncentrują się głównie na obrzeżach wschodniej i południowej części miasta. Pozostałe dominujące tereny szczególnie zachodniej części miasta za wyjątkiem niewielkiego fragmentu lasu charakteryzują się wyłącznie krajobrazem kulturowo-polno-łąkowym. Lasy państwowe znajdujące się w granicach miasta stanowią fragment zachodniej i południowo-zachodniej części lasów Puszczy Białowieskiej stanowiącej największy i najcenniejszy pod względem przyrodniczym kompleks leśny Europy. Puszcza Białowieska posiada status obszaru chronionego krajobrazu utworzony uchwałą nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986r. a ostatnio zmieniony uchwałą nr XXIII/203/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016r. którego zadaniem jest czynna ochrona ekosystemów obszaru polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej Puszczy Białowieskiej stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniająca się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi. Obszar Chronionego Krajobrazu graniczy z miastem Hajnówka wzdłuż wschodniej granicy miasta. Lasy prywatne występują w formie niewielkich kompleksów leśnych zajmując przeważnie tereny występowania słabych gleb. W granicach opracowania znajdują się lasy należące do następujących typów siedliskowych: bór świeży, bór wilgotny, bór mieszany świeży i wilgotny, las mieszany świeży oraz ols. Drzewostany w zależności od typu siedliskowego tworzy głównie sosna, dąb, świerk, brzoza, grab olcha i inne, w bardzo szerokim przedziale wieku, głównie od 40 do 160 lat. Podstawowym celem gospodarki leśnej jest dążenie do zachowania trwałości lasu o charakterze zbliżonym do naturalnego. Funkcje ochronne lasu mają zapewnić zachowanie naturalnych wa-

runków ekosystemów leśnych, korzystny wpływ lasu na środowisko przyrodnicze, w tym na gleby i stosunki wodne oraz na krajobraz, zdrowie i kulturę ludności. Gospodarka leśna prowadzona jest głównie w oparciu o plany urządzenia lasów. Lasy występujące na obszarze miasta poza wilgotnymi i mokrymi siedliskami nadają się do wykorzystania rekreacyjnego. Z uwagi na funkcje lasów (ekologiczną, bioklimatyczną, ochronną i krajobrazową należy dążyć do utrzymania istniejącego stanu tj. nie przeznaczać terenów leśnych na inne cele. Lasy w granicach administracyjnych miasta podlegają ochronie prawnej.

Tabela 10. Zestawienie powierzchni gruntów leśnych i lesistości Hajnówka-miasto [ha].

Jednostka terytorialna	Grunty leśne ogółem	Lasy ogółem	Grunty leśne publiczne ogółem	Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	Grunty leśne prywatne	Lesistość
Hajnówka-miasto	103,00	82,50	77,60	67,80	67,80	25,40	3,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl

Formy ochrony przyrody

Na terenie miasta Hajnówki obszarami i obiektami prawnie chronionymi są:

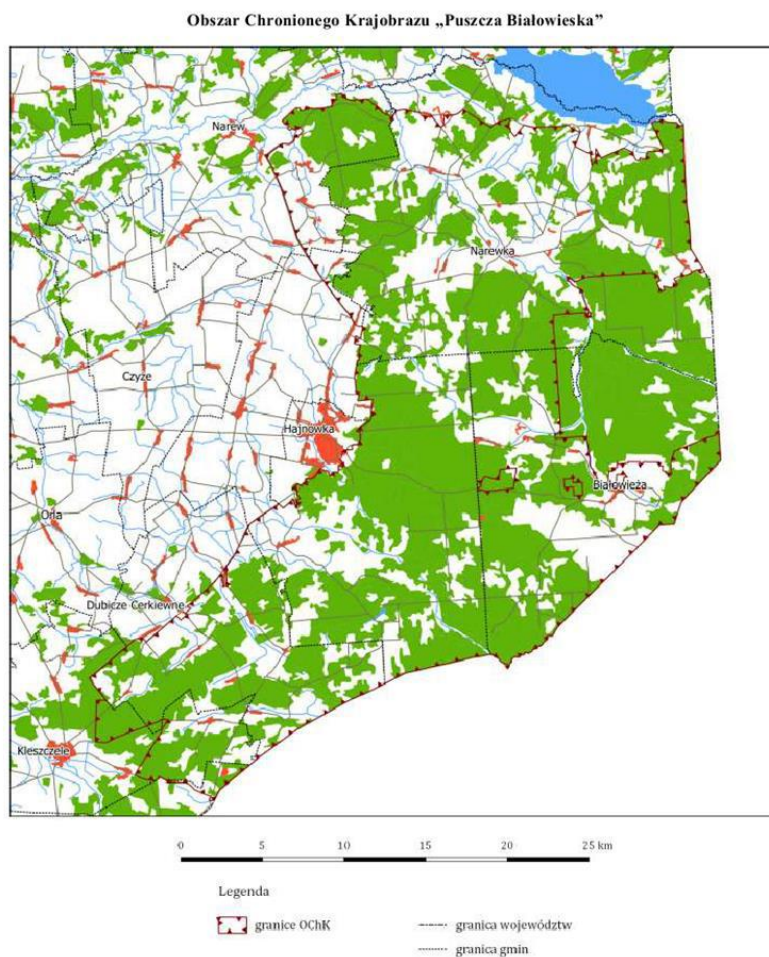
- graniczący z miastem Hajnówka, wzdłuż wschodniej granicy miasta, Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska”, funkcjonujący zgodnie z uchwałą nr XXIII/203/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska”
- fragmenty Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Natura 2000, wyznaczonych rozporządzeniem z dnia 12 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 133, ze zm.): - „Puszcza Białowieska” (PLC 200004)
- fragmenty Projektowanego Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 (SOO) „Puszcza Białowieska” (PLC 200004) - zatwierdzonego Decyzją Wykonawczą Komisji Unii Europejskiej z dnia 26 listopada 2015r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. Urz. UE.L.2015.338.34 z dnia 23.12.2015r.)
- pomniki przyrody - drzewa i grupy drzew w ilości 61 szt.
- użytki ekologiczne obejmujące 7 wydzielonych obszarów, stanowiących ekosystemy bagienne o łącznej powierzchni 22,6 ha,
- graniczący z miastem Hajnówka (w południowej jego części) Rezerwat Krajobrazowy im. Prof. W. Szafera.

Obszar Chronionego Krajobrazu

Na terenie miasta Hajnówka nie występują tereny wchodzące w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska”, które stanowią obszar 76.303,14 ha i jedynie graniczą z miastem wzdłuż wschodniej granicy. Poniższy rysunek prezentu-

je usytuowanie terenów Obszaru Chronionego Krajobrazu przylegający do granic miasta Hajnówka.

Rysunek 7. Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieża” w sąsiedztwie miasta Hajnówka

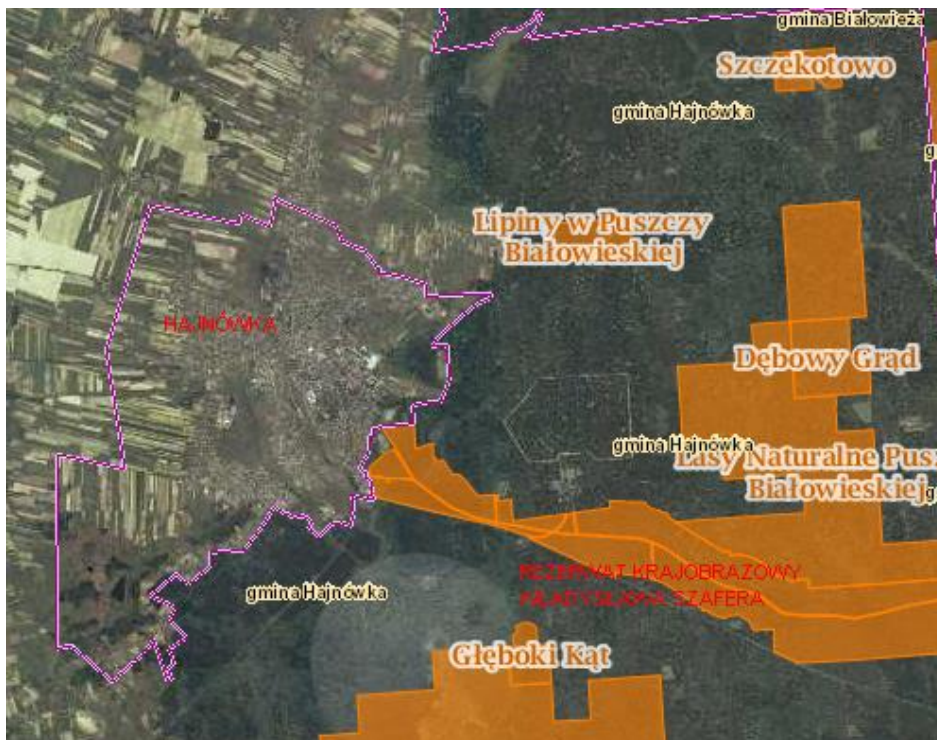

Źródło: Załącznik nr 2 do uchwały nr XXIII/203/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2016, poz. 1504)

Rezerwat przyrody

W bezpośrednim sąsiedztwie południowo- wschodniej granicy administracyjnej miasta (na styku z miastem) położona jest zachodnia część Rezerwatu Krajobrazowego im. Profesora Władysława Szafera - uznanego w 1969 r. Jest to rezerwat leśny położony na terenie Nadleśnictwa Hajnówka i Białowieży, w obrębie którego występują naturalne zbiorowiska leśne grądowe i typu boru mieszanego. Na poniższym rysunku wskazano lokalizację Rezerwatu.

Rysunek 8. Rezerwat Krajobrazowy im. Władysława Szafera w sąsiedztwie miasta Hajnówka

Źródło: Interaktywna mapa obszarów Natura 2000, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Użytki ekologiczne

Na terenie miasta Hajnówka występują użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 22,6 ha. Tereny te zostały uznane za użytki ekologiczne ekosystemów bagiennych i zostały objęte ochroną rozporządzeniem nr 6/97 Wojewody Białostockiego z dnia 7 sierpnia 1997 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne ekosystemów bagiennych i objęcia ich ochroną oraz rozporządzeniem nr 19/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 16 lipca 2001r. w sprawie uznania ekosystemów bagiennych i oczek wodnych za użytki ekologiczne. Są to obszary łąk objęte opieką przez Północno - Podlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Na obszarze łąk utworzyło ono społeczny rezerwat przyrody „Górniańskie Łąki” obejmujący szerokie kotlinowe rozszerzenie doliny rzeki Chwiszczej, dopływu rzeki Leśnej, wpadającej do Bugu na terenie Białorusi. Dolina zajęta jest przez mozaikę zabagnionych obniżen i suchszych wyniesień. W obniżeniach występują urozmaicone zbiorowiska wielkoturzycowe i niewielkie powierzchnie turzycowisk mszystych. Wyniesienia zajmują wilgotne łąki. 30% powierzchni ostoi jest użytkowane rolniczo jako pastwiska i łąki kośne.

W ostoi gniazdują 62 gatunki ptaków: między innymi cyraneczka, cyranka, płaskonos, błotniak zbożowy, kropiatka, dublet, rycyk, sowa błotna, czapla siwa. Ostoja jest żerowiskiem gadożerów, orlików krzykliwych, orzełków włochatych i puchaczy gniazdujących w Puszczy Białowieskiej.

Wykaz użytków ekologicznych ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela 11. Użytki ekologiczne na terenie miasta Hajnówka

Lp	Nr ew. użyt. ekologicznych	Obręb geodezyjny	Nr ew. działki	Pow. użytków ekologicznych w ha	Właściciel gruntu
1.	101	Poryjewo	1106, 1166	0,8901 + 0,6216 = 1,5117	Agencja Własności Rolniczej Skarbu Państwa
2.	102		1166	8,8751	
3.	103		1166	8,3445	
4.	104		1166	0,2690	
5.	105		1166	3,4440	
6.	106		1166	0,1000	
7.	107		1166	0,0840	

Źródło: dane UM

Tabela 12. Powierzchnie o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione.

Jednostka terytorialna	ogółem	Parki Narodowe	Rezerваты przyrody	Obszary chronione	Pozostałe formy ochrony przyrody	Użytki ekologiczne
Hajnówka-miasto	22,6	0	0	0	0	22,6

Źródło: www.stat.gov.pl

• **POMNIKI PRZYRODY**

Na terenie miasta znajduje się 61 drzew i grup drzew, które zostały objęte ochroną konserwatorską.

Tabela 13. Pomniki przyrody na terenie miasta Hajnówka

Lp.	Nazwa i dane pomnika	Położenie	Nr ark. ewid.
1.	wiąz szyp. o obw.354 cm w. 23 m	Hajnówka naprzeciwko budynku dworca PKP	1053
2.	dąb bezszyp. o obw. 323 cm w. 20 m	Hajnówka naprzeciwko budynku dworca PKP	1054
3.	dąb szyp. o obw. 338 cm, w. 22 m	Hajnówka naprzeciwko budynku dworca PKP	1055
4.	robinia akacyjowa o obw. 264 cm, w. 17 m	Hajnówka naprzeciwko budynku dworca PKP	1056
5.	dąb szyp. o obw. 313 cm, w. 20 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 56	1057
6.	dąb szyp. o obw. 366 cm, w. 22 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 56	1058
7.	dąb szyp. o obw. 350 cm, w. 22 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 56	1059
8.	dąb szyp. o obw. 326 cm, w. 20 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 56	1060
9.	dąb szyp. o obw. 300 cm, w. 20 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 56	1061
10.	dąb szyp. o obw. 370 cm, w. 22 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 56	1062
11.	dąb szyp. o obw. 329 cm, w. 22 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 50	1063
12.	dąb szyp. o obw. 403 cm, w. 24 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 50	1064
13.	dąb szyp. o obw. 330 cm, w. 24 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 50	1065
14.	dąb szyp. o obw. 357 cm, w. 18 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 50	1066
15.	dąb szyp. o obw. 440 cm, w. 18 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 5	1067
16.	dąb szyp. o obw. 316 cm, w. 23 m	N-ctwo Hajnówka, obręb Hajnówka 329 A	1068
17.	dąb szyp. z jałowcem (256 cm, 20 m) (227 cm, 20m)	w pasie ul. Kolejka Leśna przy posesji nr 6	1069
18.	dąb szyp. o obw. 309 cm, w. 22 m	ul. Armii Krajowej 52	1070
19.	dąb szyp. o obw. 324 cm, w. 22 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 52	1071
20.	dąb szyp. o obw. 368 cm, w. 22 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 52	1072
21.	dąb szyp. o obw. 314 cm, w. 22 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 52	1073
22.	dąb szyp. o obw. 376 cm, w. 23 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 52	1074
23.	dąb szyp. o obw. 376 cm, w. 23 m	Hajnówka, ul. Armii Krajowej 52	1075
24.	dąb szyp. o obw. 302 cm, w. 20 m	ul. 3 Maja (na posesji szpitala)	1076
25.	dąb szyp. o obw. 315 cm, w. 23 m	ul. Białowieska 22	1078
26.	klon zwycz. o obw. 258 cm, w. 20 m	ul. Białowieska 22	1079
27.	dąb szyp. o obw. 274 cm, w. 20 m	ul. Białowieska 25	1080

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

28	dąb szyp. o obw. 317 cm, w. 25 m	przy skrzyżowaniu ul Białowieskiej z Konopnickiej	1081
29	dąb szyp. o obw. 432 cm, w. 20 m	ul. Białowieska (przy magazynach Zakł. „Furnel”)	1082
30	dąb szyp. o obw. 308 cm, w. 22 m	na przedłużeniu ul. Białowieskiej na granicy rezerwatu krajobrazowego	1083
31	dąb szyp. o obw. 296 cm, 20 m	przy ulicy Białowieskiej na granicy rezerwatu krajobrazowego	1084
32	dąb szyp. o obw. 316 cm w. 23 m	ul. Kolejowa	659
33	dąb szyp. o obw. 432 cm w. 20 m	ul. Armii Krajowej 5	660
34	dąb szyp. o obw. 369 cm, w. 20 m	cmentarz przy ul. 3 Maja	661
35	dąb szyp. o obw. 332 cm, w. 24 m	ul. Piłsudskiego 8 (szk. podst.)	1085
36	dąb szyp. o obw. 275 cm, w. 22 m	ul. Piłsudskiego 8 (szk. podst.)	1086
37	dąb szyp. o obw. 300 cm, w. 22 m	ul. Piłsudskiego 10	1087
38	dąb szyp. o obw. 306 cm, w. 20 m	ul. Piłsudskiego 10	1088
39	dąb szyp. o obw. 293 cm, w. 23 m	ul Piłsudskiego 10a	1089
40	dąb szyp. o obw. 294 cm, w. 18 m	ul. Piłsudskiego 10a	1090
41	dąb szyp. o obw. 290 cm, w. 18 m	w parku miejskim od ul Parkowej	1091
42	dąb szyp. o obw. 336 cm, w. 22 m	ul. Parkowa 4	1092
43	dąb szyp. o obw. 313 cm, w. 23 m	ul 3 Maja	1093
44	lipa drobin. o obw. 323 cm, w. 20 m	ul. Białostocka (park przy Hajn. Domu Kultury)	1094
45	klon zwycz. o obw. 350 cm, w. 23 m	ul. Białostocka (park przy Hajn. Domu Kultury)	1095
46	lipa drobin. o obw. 314 cm, w. 23 m	ul. Białostocka (park przy Hajn. Domu Kultury)	1096
47	lipa drobin. o obw. 32 cm, w. 23 m	ul. Białostocka (park przy Hajn. Domu Kultury)	1097
48	klon drobin. o obw.256 cm, w. 24 m	ul. Białostocka (park przy Hajn. Domu Kultury)	1098
49	klon zwycz. o obw 210 cm, w. 20 m	ul. Białostocka (park przy Hajn. Domu Kultury)	1099
50	klon zwycz. o obw. 280 cm, w. 20 m	ul. Białostocka (park przy Hajn. Domu Kultury)	1100
51	klon zwycz. o obw. 273 cm, w. 22 m	ul. Białostocka (park przy Hajn. Domu Kultury)	1101
52	klon zwycz. o obw. 235 cm, w. 20 m	ul. Batorego (przy pływalni)	1102
53	dąb szyp. o obw. 342 cm, w. 20 m	ul. Batorego (przy pływalni)	1103
54	dab szyp. o obw. 354 cm, w. 20 m	ul. Batorego (przy pływalni)	1104
55	dąb szyp. o obw. 334 cm, w. 20 m	ul. Armii Krajowej 56	1122
56	dąb szyp. o obw. 370 cm, w. 23 m	ul. Armii Krajowej 40	1124
57	dąb szyp. o obw. 328 cm, w. 20 m	ul. XX-lecia (przy garażach)	1125
58	dąb szyp. o obw. 341 cm, w. 22 m	ul. Piłsudskiego 8	1126

59	lipa drobin. o obw. 315 cm, w. 20 m	w parku miejskim od ul Parkowej	1127
60	dąb szyp. o obw. 292 cm, w. 23 m	ul. 3 Maja 49	1128
61	dąb bezszyp. o obw. 314 cm	ul. Piłsudskiego	1187

Źródło: dane UM Hajnówka

SIEĆ NATURA 2000

Natura 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej. W skład sieci Natura 2000 wchodzi:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – wyznaczone na podstawie Dyr. Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, tzw. Dyrektywa Ptasia,
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) – wyznaczone na podstawie Dyr. Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. Dyrektywa Siedliskowa.

Na terenie miasta Hajnówka występują tereny (6,387 ha - tj. 0,3% ogólnej powierzchni miasta) wchodzące w skład sieci kompleksu leśnego Puszczy Białowieskiej (63147,6 ha) objętego siecią obszarów Natura 2000 jako obszar specjalnej ochrony ptaków i specjalny obszar ochrony.

- Obszary SOO (zatwierdzone Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011r.) PLC 200004 – Puszcza Białowieska – 63147,6 ha
- Obszary OSO (wyznaczone rozp. MŚ z dnia 12.01.2011r. w sprawie Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków – Dz.U. Nr 25, poz. 133 ze zm.) PLC 200004 – Puszcza Białowieska – 63147,6 ha, Puszcza Białowieska

Powierzchnia: 63147.6 ha

Kod obszaru: PLC200004

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: OSO + SOO (na mocy obu dyrektyw)

Status obszaru: obszar wyznaczony [Rozporządzeniem Ministra Środowiska]

Obszar obejmuje polską część Puszczy Białowieskiej w granicach zwartego kompleksu leśnego. Dominujący i najbardziej typowy krajobraz tego obszaru stanowią płaskie równiny gliniastej moreny dennej (40,5% powierzchni, 145-165 m n.p.m.), gdzie przeważają gleby brunatne, płowe i opadowo-glejowe, pokryte lasami liściastymi, głównie grądami *Tilio-Carpinetum*. Silny związek przestrzenny z łąkami i torfowiskami jest przyczyną przewagi wilgotnych lasów grądowych. Dużej mozaikowości i różnorodności siedlisk odpowiada wysoki stopień różnorodności biologicznej oraz duży udział starodrzewów i drzewostanów naturalnych.

Krajobraz równin akumulacji biogenicznej (17,5% pow.) tworzą lasy łąkowe, głównie jesionowo-olszowe, zajmujące podmokłe dolinki o charakterze denudacyjno-erozyjnym, z czarnymi ziemiami, glebami murszowymi i glejowymi, z okresowym lub stałym ciekiem.

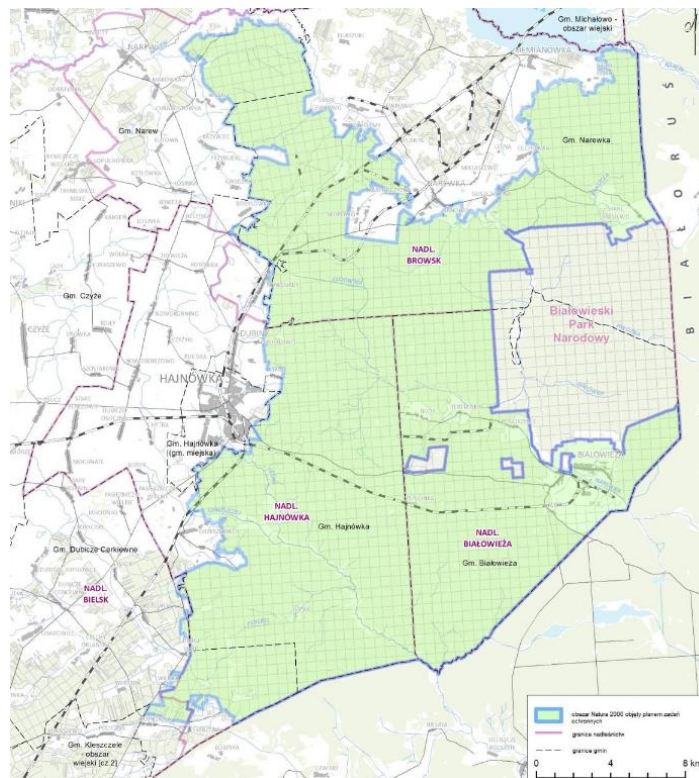
Większe płaty łągów znajdują się we wszystkich większych dolinach rzecznych na terenie Puszczy: Narewki, Hwośnej, Łutowni, Leśnej. Zatorfione fragmenty dolin rzecznych oraz zabagnione obniżenia terenu, o genezie wytopiskowej, stanowią siedliska subborealnych świerczyn na torfie, brzezin bagiennych (bielu) oraz bagiennych lasów sosnowo-brzozowych i olsów. Wylesione i użytkowane rolniczo fragmenty dolin rzecznych i innych podtopionych obniżen są obecnie pokryte szuwarami trzcinowymi i turzycowymi, łąkami wilgotnymi i ziołoroślami, rzadziej łąkami kośnymi. Wzdłuż dawnych koryt rzecznych i starorzeczy występują zaroślowe zbiorowiska wierzbowe.

Rysunek 9. Obszar Natura 2000 „Puszcza Białowieska” sąsiedztwo miasta Hajnówka

Źródło: Interaktywna mapa obszarów Natura 2000, <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Rysunek 10. Mapa obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska - PLC200004

Źródło: Zarządzenie nr 3 z dnia 6 listopada 2015r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004 - załącznik nr 2

Krajobrazy grądów ciepłolubnych i borów mieszanych na piaszczysto-żwirowych wzgórzach i falistych terenach moreny ablacyjnej stanowią drugą co do wielkości jednostkę krajobrazową w Puszczy (30,7% pow.). Są to obszary wododziałowe (160-190 m n.p.m.), wyniesione przeciętnie 10-15 m ponad przyległe tereny moreny dennej. Obszary te charakteryzuje dominacja mezotroficznych odmian gleb brunatnoziemnych przy znaczącej obecności gleb bielicoziemnych. Głębokie zaleganie wód gruntowych i stosunkowo niewielkie zróżnicowanie warunków siedliskowych jest powodem znacznej homogeniczności krajobrazów. Lokalnej obecności substratów węglanowych w kulminacjach terenu towarzyszy występowanie reliktowych odmian eutroficznych grądów wysokich i świetlistych dąbrów. Zbiorowiska leśne charakteryzuje występowanie bogatej i oryginalnej flory. Na obrzeżach lasów i terenach otwartych są obecne murawy kserotermiczne z zespołami rzadkich i chronionych gatunków roślin. Są to krajobrazy stosunkowo najbardziej przekształcone w Puszczy, towarzyszy im rozbudowana sieć komunikacyjna, obecność nasypów drogowych i kolejki leśnej oraz żwirowni. Obszary te cechuje najmniejszy udział starodrzewów i jednocześnie największa powierzchnia drzewostanów zmienionych, w tym wtórnych drzewostanów brzoźowych. Oligotroficzne krajobrazy borów sosnowych na równinach piasków eolicznych i wydmach tworzą niewielkie płyty w obrębie wysoczyzn morenowych (11,3% pow.). Największą powierzchnię zajmują wilgotne bory czernicowe z glebami bielcowymi i glejobielicami. Na siedliskach świeżych i na wydmach występują sosnowe bory brusznicowe, sporadycznie bory chrobotkowe. W obniżeniach międzywydmowych i w nieckach deflacyjnych z płytkimi torfami wysokimi, obecne są bory bagienne, rzadziej bezleśne torfowiska wysokie.

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 31. obejmuje Białowieski Rezerwat Biosfery. Gniazduje tu około 240 gatunków ptaków. Występuje co najmniej 45 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).

W okresie lęgowym obszar zasiedla: muchołówka białoszyja, - powyżej 50% populacji krajowej (C6), orzełek włochaty (PCK) - powyżej 50% populacji krajowej (C6), dzięcioł białogrzbiety (PCK) - 15%-40% populacji krajowej (C6), lelek - 6%-25% populacji krajowej (C6), sóweczka (PCK) - 15% populacji krajowej (C6), dzięciołtrójpalczasty (PCK) i muchołówka mała - powyżej 10% populacji krajowej (C6), dzięcioł średni - powyżej 7% populacji krajowej (C6), trzmiełojad - 4%-8% populacji krajowej (C6), jarząbek - powyżej 4% populacji krajowej (C6), bocian czarny i orlik krzykliwy (PCK) - 3%-4% populacji krajowej (C6), włochatka (PCK) - 1%-3% populacji krajowej (C6), błotniak zbożowy (PCK) i gadożer (PCK) - powyżej 1% populacji krajowej, dubelt (PCK), dzięcioł czarny, dzięcioł zielonosiwy, kropiatka, puchacz (PCK), samotnik, słonka i sowa błotna (PCK) - co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: błotniak łąkowy, bocian biały, cietrzew (PCK), derkacz i żuraw.

Kompleks Puszczy Białowieskiej stanowi relikտ pierwotnych krajobrazów leśnych na staro glacialnych wysoczyznach morenowych, które dominowały w przeszłości na Nizinach środkowopolskich i Północnopodlaskich. Jest to typ lasu niżowego właściwego dla strefy borealno-nemoralnej. W stosunku do innych obszarów leśnych Polski i Europy, puszczański i relikտowy charakter lasów podkreśla znaczny udział drzewostanów ponad stuletnich naturalnego pochodzenia, o zróżnicowanej strukturze war-

stwowej. Około 80 % obszaru zajmują rodzaje siedlisk leśnych ujęte w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu również płaty nieleśnych rodzajów siedlisk z tego załącznika. Łącznie stwierdzono tu 12 rodzajów siedlisk z Załącznika I. Duży udział drzew starych i martwego drewna jest powodem występowania bogatej fauny bezkręgowców, zwłaszcza owadów saproksylicznych. Znaczna liczba tych gatunków należy do rzadkich w skali całej Europy. Dla niektórych gatunków bezkręgowców (np. *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis*, *Rhysodes sulcatus*, *Vertigo moulinsiana*) Puszcza jest jedynym lub jednym z niewielu aktualnie potwierdzonych miejsc występowania w Polsce. Występuje tu 39 gatunków zwierząt umieszczonych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bardzo dobrze jest reprezentowana fauna ssaków, która obejmuje łącznie 58 gatunków (72% fauny Polski niżowej). Puszcza ma istotne znaczenie dla ochrony dużych drapieżników - wilka i rysia. Jest także najważniejszą w Polsce ostoją żubra. Najnowszy katalog fauny puszczańskiej zawiera prawie 11 000 gatunków (40 % gatunków krajowych). Szacuje się, że jest to około połowy wszystkich potencjalnych gatunków zwierząt w Puszczy. Flora roślin naczyniowych, która należy do najlepiej poznanych i jej lista jest prawie kompletna, liczy prawie 1020 gatunków. Stanowi to połowę gatunków roślin naczyniowych Polski niżowej. Spośród nich 3 gatunki roślin znajduje się w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Występują tu stanowiska kilkunastu gatunków storczykowatych i innych zagrożonych gatunków roślin. Ponadto stwierdzono obecność 325 gat. porostów, ok. 260 gat. mchów i 1200 gat. grzybów wielkoowocnikowych. Indywidualność przyrodnicza Puszczy Białowieskiej, jej znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej oraz znaczenie jako obszaru badań modelowych nad funkcjonowaniem naturalnych ekosystemów leśnych, znalazły uznanie m.in. w powołaniu "Rezerwatu Biosfery" obejmującym obszar Białowieskiego Parku Narodowego oraz w ustanowieniu w 1992 r. pierwszego w Europie trans-granicznego "Obiektu Dziedzictwa światowego" (obejmującego teren BPN oraz przyległego rezerwatu ścisłego Białoruskiego Państwowego Parku Narodowego "Bielowieżskaja Puszcza"). Projektowane jest rozszerzenie Rezerwatu Biosfery Puszcza Białowieska (obejmującego obecnie teren Białowieskiego Parku Narodowego) o całą Puszcę.

• SIEĆ ECONET

W systemie krajowej sieci ekologicznej ECONET- POLSKA miasto Hajnówka położone jest w obrębie korytarza ekologicznego znajdującego się we wschodniej części gminy wiejskiej Hajnówka, określony, jako obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym o symbolu 29 M. Powierzchnia obszaru wynosi 1059 km². W obrębie obszaru znajduje się park narodowy i 13 rezerwatów. Za obszar węzłowy uznano całą Puszcę Białowieską z przyległymi terenami bagiennymi i leśnymi, w której zachowały się liczne fitocenozy o charakterze zbliżonym do naturalnego, najczęściej o charakterze subborealnym, ale także (nie występujące na terenie parku narodowego) świetliste dąbrowy, występujące tu na granicy zasięgu. Obszar ten ma kontynuację po stronie białoruskiej, przy czym jest tam w całości objęty ochroną

3.2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii

Głównym założeniem Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 jest koordynacja działań w zakresie rozwoju miasta, aby zapewnić jego zrównoważony rozwój i osiągnięcia celów ekologicznych, społecznych i gospodarczych.

Rozpatrując wpływ realizacji Strategii na stan środowiska wskazać należy, że dokument będący przedmiotem opracowania niniejszej prognozy ma charakter ogólny, związany ze sposobem wyboru i możliwości dofinansowania planowanych inwestycji przez miasto.

W sytuacji braku przyjęcia projektu Strategii, środki finansowe z funduszy UE przeznaczone na

rozwój miasta w latach 2016-2025 nie będą mogły zostać uruchomione i tym samym odstępnie od założeń dokumentu oznaczałoby konieczność pokrycia całości kosztów ze środków własnych. W praktyce oznaczać to będzie odstępnie od znacznej części inwestycji, bądź przeprowadzenie ich w bardzo ograniczonym zakresie.

Odstępnie od realizacji strategii będzie miało zarówno pozytywny jak i (w pewnych aspektach) negatywny wpływ na środowisko, szczególnie na tereny chronione.

Rezygnacja z realizacji zadań inwestycyjnych oznaczać będzie:

- pozostawienie środowiska w niezmienionym stanie, które obecnie wymaga ochrony,
- brak ingerencji w tereny czynne biologicznie (oraz potencjalnie cenne przyrodniczo) w przypadku budowy dróg i infrastruktury technicznej,
- brak dalszych ingerencji w lokalne stosunki wodne,
- uniknięcie etapu realizacji inwestycji wiążącego się z tworzeniem zapleczy budowy, dróg dojazdowych, emisją hałasu i zapylenia oraz ewentualnymi awariami,
- powstrzymanie dalszej fragmentacji przestrzeni,
- powstrzymanie wprowadzenia nowych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza,
- pozostawienie krajobrazu (w tym kulturowego) w obecnej formie

oraz z drugiej strony:

- degradacja i dewastacja środowiska;
- dalsze pogarszanie się jakości powietrza i pośrednio pogorszenie się jakości gleby
- zwiększenie udziału terenów zdegradowanych i przemysłowych powierzchni miasta
- pogorszenie się stanu wód powierzchniowych
- zanieczyszczenie wód podziemnych
- zmniejszenie poziomu bioróżnorodności
- pogorszenie klimatu akustycznego

Podsumowując stwierdzić można, że pomimo niektórych negatywnych konsekwencji wiążących się z realizacją Strategii zagrożenia będą wzrastać, a stan środowiska może ulec pogorszeniu.

4. Przewidywane oddziaływanie na środowisko

4.1. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania strategii.

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. (komunikat Komisji Europejskiej z dnia 3.03.2010 r.)

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Rozwój inteligentny to rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji. Realizacja tego priorytetu wymaga podniesienia jakości edukacji, poprawy wyników działalności badawczej, wspierania transferu innowacji i wiedzy w Unii, pełnego wykorzystania technologii informacyjno - komunikacyjnych, a także wdrażania innowacji w formie produktów i usług, które służyć będą wzrostowi gospodarczemu, tworzeniu nowych miejsc pracy i rozwiązywaniu problemów społecznych w Europie i na świecie.

Rozwój zrównoważony oznacza wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Jako główne cele wskazuje się: przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, rozwój technologii przyjaznych środowisku, poprawę efektywności energetycznej oraz większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Dzięki takiemu podejściu Europa będzie mogła prosperować w niskoemisyjnym świecie ograniczonych zasobów, jednocześnie zapobiegając degradacji środowiska, utracie bioróżnorodności i niezrównoważonemu wykorzystywaniu zasobów.

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu oznacza wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Niezbędne jest wzmocnienie pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej, zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zmniejszenie nierówności w obszarze zdrowia.

Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka będzie wspierać osiągnięcie celów Strategii „Europa 2020” w obrębie wszystkich obszarów strategicznych i celów.

Pakiet Klimatyczno-Energetyczny

Pakiet energetyczno-klimatyczny stanowi zbiór dokumentów legislacyjnych (dyrektyw i decyzji), które wprowadzają mechanizmy mające doprowadzić do osiągnięcia ambitnych celów UE w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych i energii. Głównymi parametrami wyznaczającymi drogę w kierunku niskoemisyjnej gospodarki są: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii oraz zwiększenie udziału biopaliw.

Wyznaczenie takich obszarów działań ma na celu zintegrowane podejście do przeciwdziałania zmianom klimatu, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, poprawę konkurencyjności gospodarki UE oraz dostępności energii po przystępnej cenie.

Dokumenty te mają na celu realizację przyjętych przez Radę Europejską w 2007 r. założeń dotyczących przeciwdziałania zmianom klimatycznym, stanowiących, że do 2020 r. Unia Europejska:

- o 20% zredukuje emisje gazów cieplarnianych (z opcją 30% redukcji, o ile w tym zakresie zostaną zawarte stosowne porozumienia międzynarodowe) w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.;
- o 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii (dla Polski wskaźnik ten wynosi 15%);
- o 20% zwiększy efektywność energetyczną, w stosunku do prognoz na rok 2020,
- zwiększy udział biopaliw w ogólnej konsumpcji paliw transportowych co najmniej do 10%.

Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka będzie wspierać osiąganie celów polityki klimatyczno-energetycznej w ramach wspierania rozwoju gospodarczego miasta i regionu, a szczególnie poprzez realizację zadań wynikających z planu gospodarki niskoemisyjnej.

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej – Ramowa Dyrektywa Wodna.

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. ustanawia ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju. Dyrektywa ma na celu poprawę ochrony wód śródlądowych, wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych Wspólnoty w aspekcie ilościowym i jakościowym, wspieranie zrównoważonego korzystania z wód, ochronę ekosystemów wodnych oraz ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio od nich zależnych, zapewnienie odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego, i sprawiedliwego korzystania z wód, zmniejszenie skutków powodzi i susz. Powinno się dążyć do osiągnięcia dobrego stanu wód w każdym dorzeczu, tak aby działania w odniesieniu do wód powierzchniowych i wód podziemnych należących do tego samego systemu ekologicznego, hydrologicznego i hydrogeologicznego były skoordynowane. Państwa Członkowskie powinny podjąć działania dla wyeliminowania zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez substancje priorytetowe, oraz dla stopniowej redukcji zanieczyszczenia przez inne substancje. Przewidziane w Strategii działania przewidziane w celu strategicznym „wspieranie rozwoju gospodarczego miasta i regionu” będą znacząco wspierać cele Dyrektywy z zakresu ochrony ekosystemów wodnych oraz ekosystemów lądowych od wód zależnych oraz poprawy ochrony wód w aspekcie ilościowym i jakościowym.

Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa siedliskowa)

Celem Dyrektywy jest zachowanie siedlisk naturalnych i gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w stanie sprzyjającym ochronie lub w celu odtworzenia takiego stanu. Dyrektywa wspiera zachowanie różnorodności biologicznej z uwzględnieniem wymagań gospodarczych, społecznych, kulturalnych i regionalnych. Dla realizacji celu, na terenie wszystkich państw UE wyznaczane są specjalne obszary ochrony, tworzące spójną europejską sieć ekologiczną (Sieć Natura 2000).

Sieć, złożona z terenów, na których znajdują się typy siedlisk przyrodniczych wymienione w załączniku I Dyrektywy i siedliska gatunków wymienione w załączniku II, umożliwi zachowanie tych typów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków we właściwym stanie ochrony w ich naturalnym zasięgu lub, w stosownych przypadkach, ich odtworzenie. Państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia odpowiednich działań, w celu uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, jak również w celu uniknięcia niepokojenia gatunków, dla których obszary te zostały wyznaczone. Plany lub przedsięwzięcia, które nie są bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania obszaru Natura 2000, ale które mogą na nie w istotny sposób oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlegają odpowiedniej ocenie ich skutków dla danego obszaru, z punktu widzenia założeń jego ochrony.

Przewidziane w Strategii działania mające na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego poprzez podniesienie jakości powietrza atmosferycznego w związku realizacją zadań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawy jakości wód w związku z planowaną budową zbiornika małej retencji w znaczący sposób przyczyniać się będą do osiągnięcia celów Dyrektywy. Jednocześnie realizacja przedsięwzięć polegających na rewitalizacji obszarów miejskich celem pobudzenia rozwoju społeczno gospodarczego Hajnówki oraz rozwoju Podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Hajnówce, a także niektórych przedsięwzięć z zakresu rozwoju turystyki mogą osłabić cele środowiskowe zawarte w Dyrektywie, wchodząc w konflikt z ochroną siedlisk i gatunków.

Miasto Hajnówka leży na terenie o dużej różnorodności flory i fauny, bezpośrednio sąsiadując z dużym kompleksem leśnym, jaki tworzy Puszcza Białowieska.

Planowany rozwój infrastruktury technicznej (transportowej, energetycznej, wodno-kanalizacyjnej, przeciwpowodziowej), a także rozwój turystyki, musi odbywać się z uwzględnieniem potrzeb zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego użytkowania zasobów przyrody oraz wymogów ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w tym ich integralności i spójności.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa ptasia)

Głównym celem tej Dyrektywy jest utrzymanie (lub dostosowanie) populacji gatunków ptaków na poziomie odpowiadającym wymaganiom ekologicznym, naukowym i kulturowym. Przy czym przy osiągnięciu tego celu nakazuje ona uwzględnianie wymagań ekonomicznych i rekreacyjnych (pod tym ostatnim pojęciem kryje się przede wszystkim łowiectwo). Dla skutecznej ochrony ptaków, Dyrektywa ta wykorzystuje następujące metody:

- wprowadza szereg zakazów w stosunku do działań nakierowanych na ptaki;
- nakazuje ochronę siedlisk ptaków;
- ogranicza introdukcję gatunków obcych;
- ustala zasady i ograniczenia dotyczące gospodarczego i rekreacyjnego wykorzystania ptaków;
- postuluje wprowadzenie koniecznych zapisów w prawie krajowym;
- nakazuje kontrolę realizacji ochrony i jej skutków, a w razie wykazanej przez tę kontrolę niskiej skuteczności działań ochronnych - modyfikowanie stosowanych metod.

Bardzo istotne są postanowienia tej Dyrektywy dotyczące obowiązku ochrony siedlisk ptaków. Ochrona ta ma obejmować:

- ze względu na rodzaj terytorium: lądy (wraz z wodami śródlądowymi) i europejskie obszary mórz;
- Ze względu na charakter wykorzystywania przez ptaki: lęgowiska, pierzowiska, zimowiska i miejsca postoju;
- pod względem priorytetu ochrony: obowiązkową ochronę siedlisk uznanych za obszary specjalnej ochrony (OSO), a w miarę możliwości - ochronę pozostałych siedlisk ptaków;
- ze względu na rodzaj działań: tworzenie obszarów chronionych prawem, utrzymywanie siedlisk (w tym z zachowaniem gospodarowania), odtwarzanie biotopów zniszczonych, tworzenie odpowiednich biotopów w nowych miejscach.

Chociaż Dyrektywa Ptasia nakazuje ochronę wszystkich ptaków, różnicuje rygory ochronne w zależności od stanu populacji poszczególnych gatunków. Wskazuje zarówno taksony, które powinny być otoczone specjalnie troskliwą opieką, jak i takie, na które można pod pewnymi warunkami polować. Dyrektywa ta opisuje minimalny standard ochrony ptaków na terenach należących do państw Unii. Jednakże każde państwo może wprowadzać u siebie ostrzejsze metody ochrony. Dyrektywa uwzględnia także możliwość nadzwyczajnych odstępstw od nałożonych przez nią rygorów ochronnych, "jeśli nie ma innego zadowalającego rozwiązania". Podaje jednak zamkniętą listę 6 dozwolonych przyczyn tych odstępstw:

- w interesie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego;
- w interesie bezpieczeństwa ruchu powietrznego;
- w celu zapobieżenia poważnym szkodom w plonach, wśród zwierząt hodowlanych, w lasach, hodowli ryb i wodach;
- w celu ochrony flory i fauny;
- ze względu na potrzeby prac badawczych i nauczanie, oraz konieczne do tego ponowne zasiedlanie, reintrodukcję i rozmnażanie;
- w celu zezwolenia, na warunkach ścisłego nadzoru i na zasadzie wybiórczej, na chwytanie, przetrzymywanie lub inne rozważne wykorzystanie niektórych ptaków w niewielkich ilościach.

Sformułowania dotyczące tych przyczyn są dosyć pojemne, jednak Dyrektywa nakazuje bardzo rozważne ich stosowanie. Każdorazowo musi być to indywidualna decyzja upoważnionego organu władzy, wskazująca nie tylko gatunek, którego dotyczy odstępstwo, ale i skalę jego wykorzystania, dopuszczone środki i metody chwytania lub zabijania ptaków, dokładne okoliczności, czas i miejsce wykonywania tych czynności oraz uprawnione do tego osoby. Należy także bezwzględnie kontrolować skalę wykorzystania wprowadzonych odstępstw. Państwa, które zdecydują się skorzystać z możliwości odstępstw od zasad ochrony, muszą co roku przedstawiać raport dotyczący ich stosowania. Musi on umożliwiać ocenę, czy działania te nie stanowią zagrożenia dla osiągnięcia celów Dyrektywy.

Przewidziane w Strategii działania na rzecz budowy zbiornika małej retencji wraz z zagospodarowaniem terenu na cele rekreacyjne z zachowaniem bioróżnorodności terenów w znaczący sposób przyczyniać się będą do osiągnięcia celów Dyrektywy. Jednocześnie realizacja przedsięwzięć polegających na rozwoju Podstrefy Suwał-

skiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, budowie i modernizacji dróg mogą osłabić cele środowiskowe zawarte w Dyrektywie, wchodząc w konflikt z ochroną siedlisk i gatunków. Ponieważ we wskazanych wyżej obszarach, Strategia przewiduje działania, które mogą osłabiać osiągnięcie celów Dyrektywy, przy szczegółowym planowaniu poszczególnych przedsięwzięć konieczne jest rzetelne przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko gwarantującej, że rozwój infrastruktury technicznej (transportowej, energetycznej, wodno-kanalizacyjnej), a także rozwój turystyki, będą odbywać się z uwzględnieniem potrzeb zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego użytkowania zasobów przyrody oraz wymogów ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszaru Natura 2000 w sąsiedztwie miasta Hajnówka w celu utrzymania ich integralności i spójności.

4.2. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Poniżej w tabeli wymieniono najistotniejsze zidentyfikowane problemy środowiskowe:

Tabela 14. Zidentyfikowane problemy środowiskowe Miasta Hajnówka

Komponent środowiska	Zidentyfikowane problemy środowiskowe
Ludzie	– odpływ młodych i wykształconych ludzi, – niekorzystna sytuacja pod względem stopy bezrobocia, – wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, – brak integracji społecznej, – niska świadomość ekologiczna mieszkańców
Różnorodność biologiczna, fauna i flora, obszary chronione	– ochrona i utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych, – optymalne i racjonalne wykorzystanie przestrzeni przyrodniczej, – ochrona lasów i bioróżnorodności, – kształtowanie systemu obszarów chronionych miasta w ciągłości z terenami otaczającymi Puszczy Białowieskiej, – ochrona dziko żyjących gatunków zwierząt i roślin oraz ich siedlisk, – tworzenie ścieżek rowerowych i tras turystycznych, – osuszanie ekosystemów wodno - błotnych,
Woda	– słabo rozwinięta sieć wodociągowo - kanalizacyjna, – zły stan jakości jednolitych części wód, – przedostawanie się do wód związków azotu i fosforu spływających z pól, – zanieczyszczenia wód opadowych
Powietrze i klimat	– wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza pochodzącej ze źródeł punktowych,

	– narastający ruch samochodowy - zwiększenie liniowej emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz hałasu, – potrzeba ograniczenia emisji pyłów PM10, PM2,5 – brak sieci gazowej, – zanieczyszczenia transgraniczne powietrza.
Powierzchnia ziemi	– stosunkowo słabej jakości gleby, – niska zawartość składników pokarmowych gleb, – degradacja funkcji użytkowej gleb
Krajobraz	– zdegradowane obszary miejskie
Zabytki i dobra materialne	– stan infrastruktury związanej z kulturą jest niewystarczający i nie pozwala w pełni wykorzystać posiadanych zasobów

Źródło: opracowanie własne

Uwarunkowania prawne realizacji Strategii na obszarach chronionych

Zakres i warunki realizacji różnych rodzajów działań na obszarach chronionych, regulowane są, w zależności od formy ochrony, przez przepisy prawa. Najbardziej restrykcyjne ograniczenia dotyczą parków narodowych i rezerwatów przyrody, na których terenie zabrania się realizacji wszelkich inwestycji technicznych (zarówno obiektów, jak i urządzeń), które nie służą celom parku narodowego lub rezerwatu przyrody. Jedyny wyjątek stanowią inwestycje liniowe celu publicznego. Na ich realizację na terenie parku narodowego zezwolenie może wydać minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego, natomiast na terenie rezerwatu przyrody – Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska. W obu przypadkach jest to możliwe tylko wobec braku rozwiązań alternatywnych i po zagwarantowaniu kompensacji przyrodniczej. Inwestycje celu publicznego mogą być realizowane na terenie: pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo krajobrazowego, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony. Na obszarach parków krajobrazowych, mogą obowiązywać zakazy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jednak nie dotyczą one inwestycji celu publicznego, a także realizacji przedsięwzięć, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe, a przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykaże brak niekorzystnego wpływu na przyrodę parku. Szczególne warunki zagospodarowania terenów w parkach krajobrazowych oraz ograniczenia ich użytkowania, w tym ograniczenia lokalizacji infrastruktury technicznej, jak również warunki lokalizacji planowanych inwestycji celu publicznego, określa się w planach ochrony parku krajobrazowego.

Wobec obszarów Natura 2000 obowiązuje zakaz podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 bądź pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. Zgodnie z zapisami zawartymi w art. 59 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli obowiązek przeprowadzenia oceny został stwierdzony przez organ

właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z art. 63 ust.1 w/w ustawy.

Przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 wymagają przedsięwzięcia:

- mogące znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, jeśli nie są bezpośrednio związane z ochroną tego obszaru lub nie wynikają z jego ochrony;
- mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 jeśli obowiązek przeprowadzenia oceny został stwierdzony na mocy art. 96 ust. 1 ustawy.

O możliwości realizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 decydują wyniki postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. Jeśli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 wynika, że może ono negatywnie wpływać na gatunki lub siedliska przyrodnicze, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na realizację przedsięwzięcia tylko wtedy, jeśli przemawiają za tym wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym i gospodarczym i wobec braku rozwiązań alternatywnych, pod warunkiem wykonania kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. W przypadku gdy negatywne oddziaływanie dotyczy gatunków lub siedlisk o znaczeniu priorytetowym, zezwolenie na realizację przedsięwzięcia może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- ochrony zdrowia i życia ludzi;
- zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego;
- uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
- wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

We wdrażanych przedsięwzięciach przewidzianych w projekcie Strategii należy uwzględnić istniejące na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka i w jej sąsiedztwie następujące obszary specjalnie chronione:

- Graniczący z miastem Obszar Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieńska”, dla którego obowiązują ustalenia zawarte w uchwale nr XXIII/203/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016r.,
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Natura 2000 „Puszcza Białowieńska” (PLC 200004) wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r.(Dz. U. nr 25, poz. 133),
- Projektowany Specjalny Obszar Chroniony Siedlisk Natura 2000 (SOO) „Puszcza Białowieńska” (PLC 200004), zatwierdzony Decyzją Wykonawczą Komisji UE 2015/2369 z dnia 26 listopada 2015r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U.UE.L.2015.338.34 z dnia 23.12.2015r.),
- Graniczący z miastem Hajnówka (w południowej jego części) Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera.

Podstawową zasadą, którą należy się kierować wdrażając zapisy Strategii powinno być wyprzedzające unikanie konfliktów ze środowiskiem w całości oraz z jego poszczególnymi komponentami na etapie planowania szczegółowej lokalizacji przedsięwzięć. Jeżeli unikanie konfliktów nie jest możliwe, realizacja projektów

powinna być uwarunkowana zastosowaniem środków łagodzących negatywne oddziaływanie bądź wykonaniem kompensacji środowiskowej.

Potencjalne zagrożenia dla obszarów chronionych wynikające z realizacji projektu Strategii i sposoby ich minimalizacji

Główne zagrożenia dla obszaru PLC200004 „Puszcza Białowieska” przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar PLC200004 „Puszcza Białowieska”

Zagrożenie (kod)	Opis zagrożenia	Poziom zagrożenia	Pochodzenie zagrożenia
A01	Uprawy	Niski	zewnątrzny
A02	zmiana sposobu uprawy	Średni	zewnątrzny
A03	koszenie/ścińnię trawy	Niski	zewnątrzny
A04	Wypas	Niski	zewnątrzny
A04.03	intensywny wypas koni	Średni	zewnątrzny
A05.01	hodowla zwierząt	Niski	zewnątrzny
A05.02	karmienie inwentarza	niski	zewnątrzny
A07	stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	niski	zewnątrzny
A08	nawożenie/nawozy sztuczne	niski	zewnątrzny
B01	zalesianie terenów otwartych	niski	zewnątrzny
B01.02	sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)	niski	zewnątrzny
B02.04	usuwanie martwych i umierających drzew	średni	zewnątrzny
C01.01	wydobywanie piasku i żwiru	niski	zewnątrzny
D01.01	ścieżki, szlaki piesze i szlaki rowerowe	średni	zewnątrzny
D01.04	drogi kolejowe	niski	zewnątrzny
E01	tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane	średni	zewnątrzny
E01.03	zabudowa rozproszona	wysoki	zewnątrzny
E03	odpady, ścieki	średni	zewnątrzny
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych	niski	zewnątrzny
E04.01	obiekty, budynki rolnicze stanowiące element krajobrazu	niski	zewnątrzny
E05	składowanie materiałów	niski	zewnątrzny
F03.01	kultury przydatne	średni	zewnątrzny
F03.02.01	kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów)	niski	zewnątrzny
F03.02.03	chwytywanie, trucie, kłusownictwo	średni	zewnątrzny
G01	sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji uprawiane w plenerze	średni	zewnątrzny
G02	infrastruktura sportowa i rekreacyjna	niski	zewnątrzny

G03	ośrodki edukacyjne	niski	zewnątrzny
G05.01	wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	niski	zewnątrzny
H04	zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie przenoszone drogą powietrzną	niski	zewnątrzny
H06.01	uciążliwości hałasu, zanieczyszczenie hałasem	niski	zewnątrzny
I01	obce gatunki inwazyjne	niski	zewnątrzny
J02.01	zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie	niski	zewnątrzny
J02.03	regulowanie(prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych	niski	zewnątrzny
K04.05	szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	średni	zewnątrzny

Źródło: opracowanie własne na podstawie Standardowego formularza danych dla obszaru PLC200004 „Puszcza Białowieska”

Nawet w przypadku braku terenów cennych ekologicznie podstawową zasadą jaką należy się kierować wdrażając zapisy Strategii powinno być wyprzedzające unikanie konfliktów ze środowiskiem w całości oraz z jego poszczególnymi komponentami na etapie planowania szczegółowej lokalizacji przedsięwzięć. Na obszarach chronionych planowanie inwestycji powinno być poprzedzone rzetelnym rozpoznaniem uwarunkowań środowiskowych ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony obszaru PLC200004 Puszcza Białowieska zawartych z zarządzenia nr 3 z dnia 6 listopada 2015r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku. Przygotowanie inwestycji powinno prowadzić do identyfikacji istotnych problemów i obszarów konfliktowych, a decyzja o lokalizacji powinna wynikać z wielokryterialnej oceny wariantów przedsięwzięcia. Jeśli uniknięcie konfliktów nie jest możliwe, realizacja projektów powinna być uwarunkowana zastosowaniem środków łagodzących negatywne oddziaływania bądź wykonaniem kompensacji środowiskowej.

Przy planowaniu inwestycji w mieście Hajnówka należy uwzględnić ograniczenia wynikające z Planów Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000, które stanowią obowiązujące prawo miejscowe. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony dla Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004 zostały określone w Zarządzeniu nr 3 z dnia 6 listopada 2015r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004 (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2015r. poz. 3600). Poniższa tabela przedstawia zidentyfikowane i istniejące zagrożenia w/w zarządzeniem.

Tabela 16. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony PLC200004 Puszcza Białowieska

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
	Istniejące	Potencjalne	
Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion	H01 zanieczyszczenie wód powierzchniowych K01.02 zamulenie K02.03 eutrofizacja J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie –ogólnie G05 inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) zanik siedlisk roślin i zwierząt; 2) wypływanie i zarastanie siedliska; 3) zanik różnorodności światażywionego, niekorzystne zjawiska jak np. zakwity, dominacja jednego gatunku roślin, zanik siedlisk; 4) ograniczenie migracji lateralnej koryta cieków spowodowane regulacją i umacnianiem brzegów cieków; 5) inne rodzaje zanieczyszczeń lub oddziaływań człowieka –puszki, butelki pet itp. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	U nieznane zagrożenie lub nacisk	A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja G05 inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka B01.01 zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime) E01.03 zabudowa rozproszona	Zagrożenia potencjalne: 1) zarzucenie pasterstwa i tradycyjnych form użytkowania; 2) zarastanie siedliska w drodze procesu sukcesji wtórnej; 3) inne rodzaje zanieczyszczeń lub oddziaływań człowieka - składowanie „beł” siana, puszki, butelki pet itp.; 4) zalesianie terenów otwartych - plantacje choinkowe; 5) zabudowa polan puszczańskich. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania siedliska w obszarze.
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	U nieznane zagrożenie lub nacisk	A03.03 zaniechanie / brak koszenia A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja I01 obce gatunki inwazyjne B01.01 zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime) E01.03 zabudowa rozproszona	Zagrożenia potencjalne: 1) zarzucenie ekstensywnej gospodarki łąkarskiej; 2) zarastanie siedliska w drodze procesu sukcesji wtórnej; 3) inwazja gatunków (np. szczaw omszony Rumex confertus); 4) zalesianie terenów otwartych - plantacje choinkowe; 5) zabudowa polan puszczańskich. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania siedliska w obszarze
Torfowiska przejściowe	U nieznane zagrożenie lub nacisk	J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie K02 ewolucja biocenotyczna,	Zagrożenia potencjalne: 1) odwodnienie - obniżenie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych (zmiana poziomu wód);

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

i trzęsawiska		sukcesja G05.01 wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	2) zarastanie siedliska w drodze procesu sukcesji wtórnej; Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania siedliska w obszarze.
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	U nieznane zagrożenie lub nacisk	J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia potencjalne: 1) zahamowanie procesu torfotwórczego w wyniku odwodnienia; 2) zarastanie siedliska w drodze procesu sukcesji wtórnej. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania siedliska w obszarze.
Grąd subkontynentalny	K04.05 szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną) I01 obce gatunki inwazyjne	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew B02 gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Zagrożenia istniejące: 1) szkody wyrządzane przez zwierzęta kopytne; 2) obecność inwazyjnych gatunków obcych, w szczególności: klon jesionolistny, rdestowiec sachaliński i ostrokończysty, niecierpek gruczołowaty i drobnokwiatowy, turzyca drżączko wąta Zagrożenia potencjalne: 1) usuwanie zamierających drzew (w płatach siedliska w lasach gospodarczych z drzewostanem poniżej 100 lat); 2) gospodarka leśna - niszczenie runa i warstwy krzewów podczas zrywki (w płatach siedliska w lasach gospodarczych z drzewostanem poniżej 100 lat);
Bory i lasy bagienne	J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia istniejące: 1) odwodnienie - obniżenie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych (w mniejszym stopniu rowy melioracyjne); Potencjalne zagrożenie dla stabilności obecnego arealu siedliska stanowi obserwowana tendencja ocieplania się klimatu i generalnego pogarszania bilansu wodnego siedlisk uzależnionych od wielkości i rozkładu opadów.
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	I01 obce gatunki inwazyjne I02 problematyczne gatunki rodzime K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Zagrożenia istniejące: 1) inwazja gatunków - obecność gatunków obcych w runie (duża podatność łąg na neofityzację); 2) obecność rodzimych gatunków ekspansywnych; 4) brak odnowień naturalnych, chorobowe zamieranie jesionu; Zagrożenia potencjalne: 1) usuwanie zamierających drzew (w płatach siedliska w lasach gospodarczych z drzewostanem poniżej 100 lat); 2) modyfikowanie warunków wodnych i regulowanie rzek, nawet w znacznym oddaleniu od siedlisk.
Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	I01 obce gatunki inwazyjne J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) inwazja gatunków (niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i>); 2) grądowienie - wkraczanie podrostów grabowych, skutek obniżenia poziomu wód gruntowych; 3) chorobowe zamieranie wiązków i jesionu. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

Cieplolubne dąbrowy	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	X brak zagrożeń i nacisków	Największym zagrożeniem dla cieplolubnych lasów dębowych jest ekspansja gatunków zacieniających dno lasu i ograniczających występowanie termo- i heliofilnych składników flory. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja B02 gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji	Zagrożenia potencjalne: 1) sukcesja roślinności - ekspansja wysokich traw i ziół na murawach i w lasach, ekspansja gatunków liściastych w widnych dotychczas lasach i na ich skrajach; 2) gospodarka leśna - zrywka, przypadkowe zniszczenie podczas prac leśnych. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja B02 gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji K02.03 eutrofizacja G05 inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Zagrożenia potencjalne: 1) najważniejszym, stwierdzonym obecnie zagrożeniem dla gatunku jest sukcesja roślinności - ekspansja wysokich traw, ziół i krzewów, drzew gatunków liściastych w widnych skrajach lasów; 2) zagrożenia związane są z gospodarką leśną - zrywka; 3) eutrofizacja siedlisk gatunku; 4) plądrowanie stanowisk sasanki (wykopywanie roślin, zrywanie kwiatów). Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Rzepik szczeciniasty <i>Agrimonia pilosa</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja K04.05 szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzę łowną) I01 obce gatunki inwazyjne	Zagrożenia potencjalne: 1) ewolucja biocenotyczna - wkraczanie gatunków drzewiastych, zwiększanie zwarcia bylin; 2) presja roślinożerców; 3) inwazja gatunków (np. niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i>). Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie -ogólnie J02.05 modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie H01.08 rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) obniżanie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych (utrzymywanie się niskiego poziomu wód w ciekach puszczańskich); 2) próg wodny na rzece Narewka w miejscowości Narewka; 3) spływ ścieków z Hajnówki do rzeki Leśna; 4) zmniejszenie zasobów pokarmowych - brak dostatecznej ilości ryb w ciekach puszczańskich. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Trzmielojad Pernis	X brak zagrożeń i nacisków	B02.02 wycinka lasu	Zagrożenie potencjalne stanowi wycinka drzew w drzewostanach ponad 100 letnich na siedliskach grądowych i łęgowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

Apivorus			Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	A03.03 zaniechanie / brak koszenia A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja E01.03 zabudowa rozproszona K03 międzygatunkowe interakcje wśród zwierząt K03.04 drapieżnictwo	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) zarzucenie wypasu i ekstensywnej gospodarki łąkarskiej; 2) wtórna sukcesja, zarastanie terenów żerowiskowych; 3) zabudowa polan puszczańskich; 4) hybrydyzacja z orlikiem grubodziobym i mieszańcami obu tych gatunków; 5) drapieżnictwo ze strony kuny. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych
Kropiatka Porzana <i>porzana</i>	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) zarastanie otwartych, podmokłych przestrzeni w dolinach rzecznych lasem; rozprzestrzenianie się trzcinowisk; 2) obniżanie poziomu wód gruntowych. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Derkacz <i>Crex crex</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja E01.03 zabudowa rozproszona B01.01 zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime) A06.04 zaniechanie produkcji uprawnej	Zagrożenia potencjalne: 1) rozwój trzcinowisk, wtórna sukcesja roślinności - wkraczanie drzew i krzewów na otwarte tereny dolin i polan puszczańskich; 2) zabudowa polan puszczańskich; 3) zalesienia terenów rolniczych - plantacje choinkowe; 4) zaprzestanie uprawy pól. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	X brak zagrożeń i nacisków	B02.02 wycinka lasu B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne : 1) wycinka lasu w drzewostanach powyżej 100 lat; 2) usuwanie opianowanych świerków (zasiedlonych przez kornika drukarza) w wieku powyżej 100 lat. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących
Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	X brak zagrożeń i nacisków	K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne: 1) eutrofizacja siedlisk leśnych („grądowanie borów”) - zanik odpowiednich siedlisk; 2) usuwanie sosen i opianowanych świerków (kornik drukarz) w wieku powyżej 100 lat. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) występowanie tego gatunku jest związane z rozluźnionymi ubogimi borami i pożarzyskami, dużymi zrębami; ponieważ siedliska takie są w Puszczy Białowieskiej w regresie, należy spodziewać się naturalnego spadku liczebności tego gatunku w przyszłości;

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

	B leśnictwo		2) wtórna sukcesja roślinności - wkraczanie drzew i krzewów na otwarte, ubogie tereny, polanki i luki w drzewostanie; eutrofizacja siedlisk leśnych („grądowanie borów”) - zanik odpowiednich siedlisk; 3) zmniejszenie powierzchni zrębów (brak zrębów) Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	X brak zagrożeń i nacisków	X brak zagrożeń i nacisków	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących i potencjalnych.
Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne	K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne	Zagrożenia istniejące: 1) masowe zamieranie jesionu - ograniczenie bazy żerowej po chwilowym gwałtownym jej wzroście. Zagrożenia potencjalne: 1) brak odnowień naturalnych dębu spowoduje w przyszłości ograniczenie bazy żerowej.
Dzięcioł białogrzbisty <i>Dendrocopos leucotos</i>	X brak zagrożeń i nacisków	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenie potencjalne stanowi usuwanie zamierających drzew w drzewostanach ponad 100 letnich. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	X brak zagrożeń i nacisków	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenie potencjalne stanowi usuwanie opanowanych świerków (kornik drukarz) w wieku powyżej 100 lat. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	A02.01 intensyfikacja rolnictwa A11 inne rodzaje praktyk rolniczych	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze. Zagrożenia potencjalne: 1) nasilenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin w rolnictwie, ujednolicanie i upraszczanie struktury krajobrazu rolniczego; 2) wycinanie zarośli i gęstych zadrzewień w dolinach rzecznych
Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	A02.01 intensyfikacja rolnictwa A11 inne rodzaje praktyk rolniczych	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze. Zagrożenia potencjalne: 1) nasilenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin w rolnictwie, ujednolicanie i upraszczanie struktury krajobrazu rolniczego; 2) wycinanie zarośli i gęstych zadrzewień w dolinach rzecznych.
Słonka <i>Scolopax rusticola</i>	X brak zagrożeń i nacisków	J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Zagrożeniem potencjalnym jest obniżanie poziomu wód gruntowych i wynikająca z tego utrata siedlisk. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Samotnik <i>Tringa ochropus</i>	X brak zagrożeń i nacisków	J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	Zagrożeniem potencjalnym jest obniżanie poziomu wód gruntowych - utrata siedlisk. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Siniak <i>Columba oenas</i>	X brak zagrożeń i nacisków	X brak zagrożeń i nacisków	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących i potencjalnych.
Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	G05 inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	Zagrożenie potencjalne stanowi przypadkowe niszczenie zimowisk nietoperzy. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

			temat występowania gatunku w obszarze.
Bóbr <i>Castor fiber</i>	X brak zagrożeń i nacisków	X brak zagrożeń i nacisków	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących i potencjalnych.
Wilk <i>Canis lupus</i>	X brak zagrożeń i nacisków	X brak zagrożeń i nacisków	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących i potencjalnych.
Wydra <i>Lutra lutra</i>	I01 obce gatunki inwazyjne	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenie istniejące stanowi konkurencja ze strony norki amerykańskiej. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Ryś <i>Lynx lynx</i>	J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia istniejące: 1) ograniczona komunikacja z innymi populacjami. Zagrożenia potencjalne: 1) zanik otwartych terenów wewnątrz Puszczy Białowieskiej jako skutek wtórnej sukcesji może spowodować spadek liczebności sarny - pogorszenie bazy żerowej rysia.
śubr <i>Bison bonasus</i>	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja J03.02.03 zmniejszenie wymiany materiału genetycznego J03.02 antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk K03.03 zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe) G05 inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) ograniczona baza żerowa w okresie zimowym (skutek sukcesji wtórnej na śródleśnych powierzchniach otwartych); 2) wąska pula genowa białowieskiej populacji - współczesna linia męska pochodzi od jednego samca; 3) ograniczona komunikacja z innymi populacjami; 4) pasożyty wewnętrzne - wzrost zarażeń w wyniku koncentracji przy zimowych karmowiskach oraz w wyniku dokarmiania sianem przywożonym z poza Puszczy Białowieskiej; 5) niekontrolowane płoszenie zwierząt. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja K02.03 eutrofizacja (naturalna)	J03.02.02 zmniejszenie rozproszenia	Zagrożenia istniejące: 1) zarybianie zbiorników wodnych; 2) zarastanie niewielkich stawów na polanach puszczańskich (zanik siedliska); Zagrożenia potencjalne: 1) izolacja małych populacji może spowodować zmniejszenie liczebności gatunku, zanik rozproszonych stanowisk.
Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	K02.03 eutrofizacja (naturalna)	J03.02.02 zmniejszenie rozproszenia	Zagrożenia istniejące: 1) eutrofizacja - wypływanie, zarastanie i w konsekwencji zanik starorzeczy oraz zarastanie niewielkich stawów na polanach puszczańskich (zanik siedliska). Zagrożenia potencjalne: 1) izolacja małych populacji może spowodować zmniejszenie liczebności gatunku, zanik rozproszonych stanowisk.
Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia potencjalne: wtórna sukcesja roślinności, wkraczanie drzew i krzewów na otwarte tereny w dolinach puszczańskich rzek prowadząca do przekształcenia turzycowisk w tereny leśne - zanik siedliska gatunku. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

Poczwarówka jajowata <i>Vertigo moulinsiana</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia potencjalne: 1) obniżanie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych w dolinach puszczańskich rzek na skutek zbyt szybkiego spływu wód w ciekach; 2) wtórna sukcesja roślinności, wkraczanie drzew i krzewów na otwarte tereny w dolinach puszczańskich rzek prowadząca do przekształcenia turzycowisk w tereny leśne - pogorszenie stanu siedliska gatunku. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	U nieznane zagrożenie lub nacisk	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących i potencjalnych ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	U nieznane zagrożenie lub nacisk	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących i potencjalnych ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Przeplatka matura <i>Hypodryas matura</i>	K biotyczne i abiotyczne procesy naturalne K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) masowe zamieranie jesionu - roślina żywicielska postaci larwalnej; 2) zarastanie dróg, linii oddziałowych, polanek śródleśnych, dolin rzecznych. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia potencjalne: rozwój trzcinowisk, wtórna sukcesja roślinności, wkraczanie drzew i krzewów na podmokłe łąki w dolinach i polanach puszczańskich. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Przeplatka aurinia <i>Euphydryas aurinia</i>	U nieznane zagrożenie lub nacisk	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja	Zagrożenia potencjalne: rozwój trzcinowisk, wtórna sukcesja roślinności, wkraczanie drzew i krzewów na podmokłe łąki w dolinach i polanach puszczańskich. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Pływak szerokobrzędek <i>Dytiscus latissimus</i>	H01 zanieczyszczenia wód powierzchniowych	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) zanieczyszczenia wód powierzchniowych; Nie zidentyfikowano wszystkich zagrożeń istniejących, jak również nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych - z uwagi na brak wiedzy o liczebności i rozmieszczeniu populacji gatunku.
Kreślinek nizinny <i>Graphoderus bilineatus</i>	H01 zanieczyszczenia wód powierzchniowych	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) zanieczyszczenia wód powierzchniowych; Nie zidentyfikowano wszystkich zagrożeń istniejących, jak również nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych - z uwagi na brak wiedzy o liczebności i rozmieszczeniu populacji gatunku.
Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	G05 inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) usuwanie przydrożnych drzew; 2) czyszczenie i zabezpieczanie dziupli z próchnowiskami w założeniach parkowych.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

			Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.
Bogatek wspaniały	X brak zagrożeń i nacisków	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne: usuwanie zamierających sosn.
Zgniotek cynobrowy Cucujus cinnaberinus	X brak zagrożeń i nacisków	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne: usuwanie zamierających drzew. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Ponurek Schneidera Boros schneideri	X brak zagrożeń i nacisków	B02.02 wycinka lasu B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne: 1) wycinka lasu - odmładzanie borów i borów mieszanych przez gospodarkę leśną; 2) usuwanie zamierających drzew. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Średzinka Mesosa myops	U nieznane zagrożenie lub nacisk	B02.02 wycinka lasu B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne: 1) wycinka lasu - odmładzanie borów i borów mieszanych przez gospodarkę leśną; 2) usuwanie zamierających drzew. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
Pogrzybnica Mennerheima Oxyporus mannerheimii	U nieznane zagrożenie lub nacisk	U nieznane zagrożenie lub nacisk	Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących i potencjalnych z uwagi na brak wiedzy o biologii i rozmieszczeniu gatunku.
Rozmiazg kolweński- Pytho kolwensis	X brak zagrożeń i nacisków	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne: usuwanie zamierających drzew. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Konarek tajgowy Phryganophilus ruficollis	X brak zagrożeń i nacisków	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne: usuwanie zamierających drzew. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Zagłębek bruzdkowany Rhysodes sulcatus	X brak zagrożeń i nacisków	B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew	Zagrożenia potencjalne: usuwanie zamierających drzew. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących.
Szlaczkoń szafrańiec Colias myrmidone	K02 ewolucja biocenotyczna, sukcesja G05 niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	X brak zagrożeń i nacisków	Zagrożenia istniejące: 1) zarastanie dużych luk i polanek śródleśnych (składnice przykolejkowe) drzewami, prowadzące do powstania zwartego drzewostanu; sukcesja wtórna na odlesionym pasie wokół toru kolejowego Białowieża - Hajnówka; 2) brak działań ochronnych w puszczańskich rezerwach faunistycznych. Nie zidentyfikowano zagrożeń potencjalnych.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

Zatoczek łamliwy Anisus vorticulus	U nieznane zagrożenie lub nacisk	H01 zanieczyszczenia wód powierzchniowych K01.02 zamulenie K02.03 eutrofizacja (naturalna)	Zagrożenia potencjalne: 1) zanieczyszczenie wód; 2) zamulenie - wypływanie i zarastanie zbiorników; 3) eutrofizacja zbiorników. Nie zidentyfikowano zagrożeń istniejących ze względu na brak danych na temat występowania gatunku w obszarze.
---------------------------------------	-------------------------------------	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 6 listopada 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004 (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego 2015.3600)

Kolejnym problemem ochrony środowiska jest sąsiadujący z miastem Rezerwat Krajobrazowy im. Władysława Szafera funkcjonujący w oparciu o zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 września 2015r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Z 2015r. poz. 2909).

W zarządzeniu nr 48/2015 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 16 października 2015r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera” zidentyfikował istniejące i potencjalne zagrożenia, sposoby ich eliminacji lub ograniczenia oraz określił działania ochronne w rezerwacie w celu zachowania krajobrazowych naturalnych zespołów leśnych Puszczy Białowieskiej położonych wzdłuż szosy Hajnówka – Białowieża. Do istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych Rezerwatu zaliczono:

- gradację korników,
- zagrożenie pożarowe,
- presję turystyczną, zaśmiecanie lasu,
- zagrożenie trwałości upraw, młodników i sadu,
- zarastanie liniowych powierzchni otwartych stanowiących miejsca występowania cennych siedlisk okrajowych i miejsca żerowania i rozwoju owadów, a szczególnie motyli,
- zarastanie terenów otwartych zmieniające na niekorzyść warunki bytowania i żerowania wielu zwierząt,
- ekspansję obcych gatunków roślin.

W systemie krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA miasto Hajnówka częściowo położone jest w obrębie korytarza ekologicznego GKPn2 – Puszcza Białowieża, będącego ważnym łącznikiem obszarów Natura 2000.

Korytarze ekologiczne to liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom poruszanie się oraz dostęp do żywienia i dające schronienie.

Podstawowe zagrożenia dla funkcjonowania korytarza GKPn-3 czyli dla jego drożności i ciągłości stanowią:

- rozwój sieci transportowej – modernizacja infrastruktury komunikacyjnej i w następstwie zwiększenie natężenia ruchu a wraz z tym zwiększenie śmiertelności zwierząt na drogach,
- budowa obiektów przemysłowych, centrów handlowych, logistycznych, warsztatów, magazynów poza obszarem zabudowanym, wzdłuż głównych dróg – rozciąganie strefy zabudowy, powstawanie przewężeń korytarza ekologicznego,
- chaotyczna zabudowa obszarów wiejskich – szczególnie wzdłuż głównych dróg powoduje powstawanie wielokilometrowej bariery z ogrodzeń posesji,
- budownictwo w bezpośredniej bliskości cieków wodnych – brzegi degradowane a cieki wodne poddane regulacji,
- rozwój budownictwa rekreacyjnego i hałaśliwych form rekreacji – przeznaczanie pod budownictwo rekreacyjne (domki letniskowe) coraz większych obszarów, wykorzystanie lasu do hałaśliwych form rekreacji (jazda motorami crosowymi i samochodami terenowymi po drogach leśnych, szlakach turystycznych).

Z uwagi na wskazane powyżej uwarunkowania prawne oraz z uwagi na to iż na terenie objętym strategią występują obszary chronione mogą one potencjalnie stać się

obszarami realizacji celów, kierunków działań lub przedsięwzięć zapisanych Strategii, a w szczególności działań, polegających na rozbudowie infrastruktury technicznej w ramach celu strategicznego „wspieranie rozwoju gospodarczego miasta i regionu” oraz „Kształtowanie Hajnówki jako lidera rozwoju regionu Puszczy Białowieskiej”. Niektóre z nich będą skutkować realizacją przedsięwzięć, które wpisują się w definicję inwestycji celu publicznego, takie jak: budowa i utrzymywanie dróg publicznych oraz obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także wydzielanie gruntów pod te drogi, infrastruktura wodno-kanalizacyjna, czy też budowa i utrzymywanie urządzeń służących do przesyłania lub dystrybucji energii. Będą to także liniowe inwestycje celu publicznego, których realizacja na obszarach chronionych jest, jak wykazano w poprzednim podrozdziale, szczególnie uprzywilejowana.

Wdrażanie w/w działań Strategii będzie się wiązać z realizacją przedsięwzięć, które zalicza się do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko i które, ze względu na rodzaj i charakterystykę bądź usytuowanie, mogą wymagać przeprowadzenia takiej oceny oraz sporządzenia raportu. W przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o możliwości i warunkach ich realizacji, będą decydować wyniki postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a sposoby minimalizacji szkodliwego wpływu na środowisko zostaną zaproponowane w raportach oraz ujęte w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

Inwestycje realizowane na obszarach chronionych mogą generować negatywne oddziaływania na ekosystemy, gatunki roślin lub zwierząt bądź krajobraz polegające na niszczeniu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, fragmentacji ekosystemów i korytarzy ekologicznych, tworzeniu barier utrudniających migrację zwierząt, zmianie warunków abiotycznych siedlisk itp. Dlatego podstawową zasadą jaką należy się kierować wdrażając zapisy Strategii powinno być wyprzedzające unikanie konfliktów ze środowiskiem w całości oraz z jego poszczególnymi komponentami na etapie planowania szczegółowej lokalizacji przedsięwzięć. Wymogiem obligatoryjnym jest zgodność z planami ochrony obowiązującymi na terenie rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz planami zadań ochronnych na obszarach Natura 2000.

Działania nastawione na rozwój turystyki będą wpływać, w sposób pośredni, na wzrost zainwestowania na obszarach chronionych lub w ich bezpośrednim otoczeniu oraz na wzrost natężenia ruchu turystycznego, co w przypadku braku zrównoważonego użytkowania tych obszarów, może skutkować pogorszeniem stanu i funkcjonowania ekosystemów i gatunków oraz degradacją walorów krajobrazowych. Niedostateczny poziom egzekucji formalno-prawnych ograniczeń w sposobach gospodarowania na obszarach chronionych oraz w ich sąsiedztwie, a jednocześnie brak dostatecznie rozwiniętych narzędzi systemu kontroli i monitorowania wpływu aktywności turystycznej na środowisko przyrodnicze, a zwłaszcza na stan i funkcjonowanie ekosystemów i gatunków, stwarzają istotne zagrożenia dla walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarów chronionych oraz ograniczają skuteczność realizacji ochrony przyrody. Działania podejmowane na obszarach chronionych, nie służące celom ochrony tych obszarów, powodują negatywny wpływ na środowisko, nawet jeśli ich zakres mieści się w granicach dozwolonych prawem. Dlatego konieczne jest zapewnienie harmonizacji planów rozwoju turystyki z niezbędnymi, z przyrodniczego punktu widzenia, ograniczeniami, w szczególności wynikającymi z planów ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych czy też planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000. Rozwój turystyki powinien odbywać się z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z potrzeb ochrony siedlisk i gatunków,

ochrony krajobrazu oraz zachowania w niezmiennym stanie obszarów i obiektów najcenniejszych przyrodniczo, w tym chłonności środowiska i optymalizacji wielkości ruchu turystycznego. Świadomość potrzeby zrównoważonego rozwoju turystyki powinna być kluczowym założeniem i jako takie, wyznaczać podstawowy wymiar skali podejmowanych działań. Należy mieć na uwadze podrzędność funkcji turystycznych wobec funkcji ekologicznych na obszarach podlegających ochronie prawnej. Aby zmniejszyć obciążenie najcenniejszych obszarów chronionych, konieczne jest tworzenie konkurencyjnych produktów turystycznych na terenach o mniejszej wartości przyrodniczej i mniej uczęszczanych.

Strategia przewiduje działania na rzecz ochrony środowiska w ramach celów strategicznych: „Wspieranie rozwoju gospodarczego miasta i regionu” i „Kształtowanie Hajnówki jako lidera rozwoju regionu Puszczy Białowieskiej”. Proponowane działania mają m.in. na celu ochronę przyrody poprzez wskazanie następujące cele operacyjne:

- Poprawa przestrzeni miasta do życia i rozwoju.
- Rozwój funkcji turystycznej miasta.
- Budowa przewagi konkurencyjnej miasta.

Działania przewidziane w analizowanych celach z całą pewnością obejmą także siedliska i gatunki na obszarach chronionych, w tym stanowiące przedmiot ochrony tych obszarów a także zwierzęta, przemieszczających się swobodnie pomiędzy różnymi obszarami. Projekt Strategii zakłada jednak, że działania te służyć będą celom ochrony przyrody.

Potencjalne korzyści dla obszarów chronionych wynikające z realizacji Strategii

Działania służące poprawie jakości środowiska, mogą pozytywnie wpłynąć na stan siedlisk i gatunków na obszarach chronionych. W ramach celu operacyjnego „Poprawa przestrzeni miasta do życia i rozwoju” przewiduje się „realizację działań na rzecz ochrony środowiska oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, w tym wdrażanie planu gospodarki niskoemisyjnej”. Działania ukierunkowane są na poprawę jakości powietrza atmosferycznego poprzez:

- poprawę infrastruktury transportowej, co pośrednio wiąże się redukcją emisji spalin i oszczędnością zużycia paliw oraz zmniejszeniem hałasu,
- modernizacją systemu energetycznego – zwiększenie efektywności energetycznej systemu,
- budowę instalacji odnawialnych źródeł energii - zmniejszenie emisji pyłów i benzo(a)pirenu,
- eliminacja spalania odpadów w paleniskach domowych.

Wody płynące i stojące stanowią podstawowy element środowiska przyrodniczego wielu obszarów chronionych, a związane z nimi gatunki i siedliska stanowią nierzadko przedmiot ochrony tych obszarów. Stan siedlisk i kondycja populacji roślin i zwierząt wodnych i od wód zależnych, w dużej mierze uwarunkowane są jakością wody. Dlatego poprawa jakości wód wiążąca się z realizacją budową zbiornika małej retencji wraz z zagospodarowaniem na cele rekreacyjne oraz modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej będzie również przekładać się na ochronę przyrody.

4.3. Znaczące oddziaływania, w tym bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000.

W prognozie poddano ocenie możliwe oddziaływania na środowisko planowanych zadań inwestycyjnych jak i pozainwestycyjnych ujętych w ramach poszczególnych celów projektu Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka. Próbę oceny i identyfikacji znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w tabelach w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań tych zadań, w tym na obszar Natura 2000.

Założono, że większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach Strategii wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na etapie opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii wystarczające jest omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu, jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny wpływ na dany element środowiska.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy i nie są możliwe do uniknięcia.

Tabela 17. Ocena wpływu celów projektu Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 na poszczególne komponenty środowiska

Przewidywane znaczące oddziaływania – bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, pozytywne i negatywne – na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:														
Zadania inwestycyjne		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Oznaczenia: (+) - pozytywne oddziaływanie i skutki w zakresie analizowanego przedsięwzięcia, (-1) – negatywne oddziaływanie i skutki w zakresie analizowanego przedsięwzięcia, (0) – brak zauważalnego oddziaływania i skutków w zakr. analizow. przedsięwzięcia, (N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków (będą one możliwe do przewidzenia na etapie realizacji).														
Kształtowanie Hajnówki jako lidera rozwoju Regionu Puszcz Białowieckiej	1.1 Budowa partnerstw na rzecz rozwoju miasta i regionu	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.2. Promocja lokalnych oraz regionalnych produktów i usług	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
	1.3. Budowa przewagi konkurencyjnej miasta.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Wspieranie rozwoju gospodarczego miasta i regionu	2.1. Tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych.	N	N	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
	2.2. Tworzenie korzystnych warunków dla inwestorów	N	N	+	0	0	+	+	-1	0	+	0	0	+
	2,3 Rozwój funkcji turystycznych miasta	-1	-1	+	0	0	0	0	0	+	+	0	+	+
	2,4 Poprawa przestrzeni miasta do życia i rozwoju	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+
Rozwój kapitału	3,1 Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci , młodzieży i dorosłych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

	3,2 Kształtowanie kompetencji niezbędnych do rozwoju społeczno-gospodarczego. Aktywizacja zawodowa.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3,3 Doskonalenie funkcjonowania instytucji wspierających rozwój kapitału społecznego.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3,4 Przeciwdziałanie wykluczeniom i degradacji społecznej.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	3,5 Wsparcie integracji oraz aktywności społecznej i kulturalnej.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18. Ocena wpływu realizacji priorytetowych zadań inwestycyjnych w zakresie Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 na poszczególne komponenty środowiska

Przewidywane znaczące oddziaływania – bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, pozytywne i negatywne – na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:														
Zadania inwestycyjne	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
Oznaczenia: (+) - pozytywne oddziaływanie i skutki w zakresie analizowanego przedsięwzięcia, (-1) – negatywne oddziaływanie i skutki w zakresie analizowanego przedsięwzięcia, (0) – brak zauważalnego oddziaływania i skutków w zakr. analizow. przedsięwzięcia, (N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków (będą one możliwe do przewidzenia na etapie realizacji).														
1.1.Rewitalizacja obszarów w rejonie ul. Poddolnej – budowa zbiornika małej retencji wraz z zagospodarowaniem terenu na cele rekreacyjne przy zachowaniu bioróżnorodności terenu;	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	
1.2. Rewitalizacja miejskiej strefy handlu produktem lokalnym;	0	-1	+	-1	-1	0	0	0	0	+	0	0	+	
1.3.Modernizacja i rozbudowa sieci miejskich/osiedlowych placów	0	0	+	0	+	0	0	+	+	0	0	0	+	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

zabaw i miejsc rekreacji dla dzieci i opiekunów;													
1.4.Rewitalizacja centrum Hajnówki poprzez utworzenie turystycznej strefy e-usług;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
1.5.Rewitalizacja skateparku	0	0	+	-1	-1	0	0	0	0	+	0	0	+
1.6.Rewitalizacja parku miejskiego;	0	+	+	0	+	0	+	+	+	+	0	0	+
1.7. Bezpieczna przystań – adaptacja budynku gospodarczego MOPS celem utworzenia mieszkań chronionych oraz „ogrzewalni”;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
1.8. Rewitalizacja terenów wokół Hajnowskiego Domu Kultury celem nadania mu nowych funkcji kulturalno-społecznych;	0	+	+	0	0	0	+	+	0	0	0	0	+
1.9. Rewitalizacja ul. Księdza Ignacego Wierobieja.	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+
2. Zakup i uzbrojenie terenów inwestycyjnych w Hajnówce (w szczególności ul. Szosa Kleszczelowska);	-1	-1	+	-1	-1	0	0	0	0	-1	0	0	+
3. Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej – Zakład Aktywności Zawodowej w Hajnówce wraz z rewitalizacją obiektów zlokalizowanych przy ul. Żabia Górka;	-1	-1	+	0	0	+	+	0	0	+	0	0	+
4. Transgraniczne Centrum Sportowe w Hajnówce – budowa z przebudową obiektów sportowych wraz z infrastrukturą i obiektami towarzyszącymi na stadionie miejskim w Hajnówce, w tym modernizacja basenu;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+
5. Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy turystyczno-wypoczynkowej w Hajnówce (w tym: budowa ośrodka rehabilitacyjno-wypoczynkowego w Hajnówce, rozbudowa Parku Miniatur Zabytków Podlasia, modernizacja Muzeum i Ośrodka Kultury Białoruskiej, budowa Muzeum Przemysłu Meblarskiego);	0	-1	+	-1	-1	0	0	0	0	0	0	+	+
6. Przebudowa dróg wojewódzkich w Hajnówce (z uwzględnieniem infrastruktury ścieżek rowerowych);	-1	-1	+	-1	-1	0	0	0	0	+	0	0	+
7. Budowa parku linowego w Hajnówce;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
8. Realizacja zadań wynikających z planu gospodarki niskiemisyjnej(projekt Strategii przewiduje realizację 14 zadań inwestycyjnych);	0	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	+
9. Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie miasta Hajnówka;	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	0	0	+
10. Wymiana pokrycia dachowego wraz z utylizacją odpadów zawierających azbest;	0	0	+	0	0	0	+	0	+	0	0	0	+
11. Modernizacja infrastruktury kultury;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
12. Budowa kompleksu boisk sportowych;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu
Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

13. Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 3 w Hajnówce;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
14. Poprawa atrakcyjności i modernizacja Parku Wodnego w Hajnówce;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
15. Modernizacja infrastruktury szkół i przedszkoli;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
16. Modernizacja infrastruktury wodociągowo-sanitarnej;	+	0	+	0	0	+	0	+	+	0	0	0	+
17. Poprawa dostępności do usług publicznych, w tym dla osób niepełnosprawnych, poprzez budowę windy w budynku Urzędu Miasta Hajnówka;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
18. Rozwój bazy lokalowej Politechniki Białostockiej: modernizacja istniejących budynków, utworzenie taniej bazy noclegowej, akademik;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
19. Budowa dwóch budynków wielorodzinnych z lokalami na wynajem;	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
20. Gazyfikacja miasta	0	0	+	0	0	0	+	+	0	+	0	0	+
21. Modernizacja obiektu Muzeum i Ośrodka Kultury Białoruskiej w Hajnówce wraz z rewitalizacją jego otoczenia.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Źródło: opracowanie własne

W Prognozie przeprowadzono analizę wpływu na środowisko planowanych przedsięwzięć przy założeniu, że przedsięwzięcia będą spełniały wszystkie obowiązujące obecnie wymagania przepisów Prawa ochrony środowiska oraz ustawy o ochronie przyrody. Zakres i forma przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji w Strategii zadań na następujące aspekty środowiska: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Określono czy oddziaływanie to może mieć kierunek negatywny, pozytywny czy obojętny na poszczególne elementy oraz przedstawiono szczegółową ocenę potencjalnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji celów, kierunków działań i przedsięwzięć zawartych w Strategii oraz sposoby przeciwdziałania, ograniczania i kompensacji.

Rośliny, zwierzęta oraz różnorodność biologiczna

Najbardziej istotny wpływ na różnorodność biologiczną, w tym na rośliny i zwierzęta będzie miała realizacja wszystkich inwestycji budowlanych, jakie zostaną wykonane w ramach realizacji projektu Strategii. Zadania z wykazu priorytetowych zadań inwestycyjnych w zakresie Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 mogą potencjalnie oddziaływać na te komponenty środowiska.

Na etapie realizacji inwestycji może dochodzić do niszczenia i fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt, niszczenia i pogarszania stanu populacji gatunków roślin i zwierząt (w tym rzadkich, chronionych i zagrożonych), m.in. poprzez pogorszenie warunków siedliskowych, wzrost śmiertelności, płoszenie; obniżenie lub przerwanie drożności korytarzy ekologicznych, synantropizacja związanych z realizacją infrastruktury technicznej. Może również nastąpić poprawa stanu siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin i zwierząt, poprawa stanu populacji gatunków roślin i zwierząt w związku ze zmniejszeniem niskiej emisji oraz może wystąpić pozytywny wpływ na zwierzęta i rośliny dzięki ograniczeniu zanieczyszczenia ściekami bytowymi, zmniejszenie liczby dzikich wysypisk. Zakłada się również, że na terenach zurbanizowanych usunięciu ulegnie głównie zieleń miejska wśród, której dominują gatunki pospolite i niezagrożone, które po zakończeniu inwestycji będą odtworzone i wzbogacone.

Realizacja inwestycji będzie uwzględniała sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań m.in. poprzez lokalizację infrastruktury technicznej poza obszarami o wysokich walorach przyrodniczych, uwzględnienie ochrony wartości przyrodniczych (kosztów środowiskowych) na etapie planowania lokalizacji infrastruktury technicznej, przenoszenie gatunków rzadkich i chronionych na siedliska zastępcze, odtwarzanie siedlisk roślin i zwierząt w miejscach zastępczych, budowa przejść dla zwierząt, stosowanie siatek ograniczających kolizje ze zwierzętami, pro-

wadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów, stosowanie obudowy dróg zielenią. W przypadku występowania kolizji ze środowiskiem należy przed rozpoczęciem inwestycji postępowania środowiskowe i uzyskać niezbędne pozwolenia.

Wniosek: Realizacja inwestycji przy zastosowaniu proponowanych środków i zaleceń łagodzących niekorzystne oddziaływania (tabela 19) na rośliny, zwierzęta oraz na różnorodność biologiczną nie spowoduje negatywnego wpływu na ten komponent środowiska.

Krajobraz, powierzchnia ziemi i gleby

W niewielkim stopniu na krajobraz, powierzchnię ziemi i gleby wpłynie realizacja inwestycji projektowanej Strategii. Redukcja powierzchni gleb, zmiany ukształtowania powierzchni ziemi oraz krajobrazu związane będą z realizacją infrastruktury transportowej, infrastruktury inwestycji kubaturowych. W większości będzie to wpływ krótkoterminowy związany z realizacją inwestycji, który po jej zakończeniu zostanie przywrócony stan pierwotny zagospodarowania.

Realizacja inwestycji związanych z rozwojem i budową odnawialnych źródeł energii wpłynie na zmniejszenie wykorzystanie zasobów naturalnych i będzie miała wpływ pozytywny, długoterminowy i ponadregionalny.

Aby przy realizacji Strategii ograniczyć negatywny wpływ na ten komponent środowiska należy wykorzystać trasy istniejącej infrastruktury, tworzyć zintegrowane korytarze transportowo –przesyłowe, omijać w miarę możliwości tereny o znacznych deniwelacjach, zagrożonych powierzchniowymi ruchami masowymi lub o wysokich walorach krajobrazu (w szczególności podlegających ochronie prawnej). Odpowiednio organizować prace remontowo-budowlane.

Wniosek: Realizacja inwestycji przy zastosowaniu proponowanych środków i zaleceń łagodzących niekorzystne oddziaływania na krajobraz, powierzchnię ziemi i gleby nie spowoduje negatywnego wpływu na ten komponent środowiska.

Wody powierzchniowe i podziemne

Pozytywny i długoterminowy wpływ na wody powierzchniowe i podziemne może mieć rewitalizacja obszarów w rejonie ul. Poddolnej – budowa zbiornika małej retencji wraz z zagospodarowaniem terenu na cele rekreacyjne przy zachowaniu bioróżnorodności terenu.

Realizacja innych inwestycji przewidzianych w Strategii przewiduje zmniejszenie oddziaływań negatywnych na stan wód powierzchniowych i podziemnych m.in. w wyniku poprawy stanu dróg, zaprojektowania odpowiedniego odwodnienia oraz poprawy stanu jakościowego wód na skutek poprawy jakości powietrza w związku z realizacją inwestycji w ramach gospodarki niskoemisyjnej. Poprawa stanu jakości wód nastąpi również dzięki ograniczeniu zanieczyszczenia środowiska wodnego poprzez rozbu-

dowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i likwidację nieszczelnych zbiorników bezodpływowych.

Realizacja inwestycji drogowych i infrastrukturalnych może spowodować niewielkie oddziaływania negatywne związane z pogorszeniem stanu wód (ilościowego i jakościowego), zarówno w trakcie realizacji inwestycji (zmiana stosunków wodnych, zanieczyszczenia pochodzące z terenu budowy) jak i w okresie jej eksploatacji (związki ropopochodne, zanieczyszczenia z zimowego utrzymania dróg, pośrednio przez emisję spalin; zmiana stosunków wodnych).

Aby przy realizacji Strategii ograniczyć negatywny wpływ na ten komponent środowiska należy odpowiednio organizować zaplecza budowy, w celu zapobiegania przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo –wodnego , przy odwodnieniu dróg stosować odpowiedni system uniemożliwiający przenikanie zanieczyszczeń do wód, stosować urządzenia do oczyszczania wód (m.in. osadniki, separatory substancji ropopochodnych).

Wniosek: Realizacja inwestycji przy zastosowaniu proponowanych środków i zaleceń łagodzących niekorzystne oddziaływania na jednolite części wód oraz postanowień wynikających z Ramowej Dyrektywy Wodnej nie spowoduje negatywnego wpływu na ten komponent środowiska. Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć może nawet spowodować poprawę stanu jednolitych części wód i osiągnięcia celów dyrektywy.

Powietrze i klimat

Pogorszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego nastąpi w związku z realizacją przedsięwzięć. Będą to jednak krótkoterminowe, bezpośrednio negatywne oddziaływania, związane z emisją pyłów i gazów w trakcie prac budowlanych, a szczególnie wynikających ze zwiększeniem ruchu pojazdów silnikowych na budowie oraz pracami ziemnymi.

Realizacja zadań inwestycyjnych projektu Strategii będzie miała jednak pozytywny i długoterminowy wpływ na jakość powietrza i klimatu. Inwestycje drogowe spowodują zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery w związku z poprawą jakości dróg. Poprawie ulegnie stan jakościowego i ilościowego powietrza na skutek rozwoju nowoczesnych technologii i innowacji w zakresie efektywności energetycznej i niskiemisyjnych rozwiązań w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Nieznaczna poprawa jakości powietrza nastąpi również poprzez ograniczenie uciążliwości zapachowych i transportu nieczystości ciekłych samochodami asenizacyjnymi na skutek inwestycji w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej.

Wniosek: Realizacja inwestycji przy zastosowaniu proponowanych środków i zaleceń łagodzących niekorzystne oddziaływania na powietrze i klimat powinna przynieść długoterminowe, pozytywne skutki i należy się spodziewać poprawy jakości tych komponentów środowiskowych. Skutki te będą widoczne w postaci zmniejszenia emisji CO₂ oraz pyłów do atmosfery oraz uzyskiwania oszczędności energii. Poprzez realizację inwestycji miasto Hajnówka przybliży się do osiągnięcia celów polityki kli-

matyczo-energetycznej UE (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE, decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/406/WE oraz Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE).

Ludzie

Analizując kierunki działań i zakres priorytetowych zadań zawartych w projekcie Strategii stwierdza się pozytywne oddziaływanie na ludzi. W projekcie Strategii dużą wagę przykładana jest do rozwoju kapitału ludzkiego i wsparcia strefy społecznej. Realizacja zamierzeń inwestycyjnych i tych nie inwestycyjnych doprowadzi do poprawy standardu życia ludzi, zwiększy rynek pracy, stworzy możliwość podwyższenia wykształcenia mieszkańców. Wpłynie na poprawę zdrowia człowieka poprzez poprawę jakości wód i powietrza, poprawa jakości dróg oraz zminimalizuje narażanie ludzi na szkodliwe czynniki środowiskowe w związku z wdrażaniem ekoinnowacji.

Wniosek: Realizacja projektu Strategii wpłynie znacząco pozytywnie na ludzi.

Zabytki i dobra materialne

Zagrożenie dla obiektów zabytkowych lub dóbr kultury współczesnej w obszarze inwestycji może nastąpić jedynie podczas budowy i eksploatacji infrastruktury. Zakłada się jedynie pozytywne oddziaływanie związane z ich renowacją przy zastosowaniu odpowiednich metod budowy lub zabezpieczeń dóbr dziedzictwa kulturowego

Wniosek: Realizacja projektu Strategii wpłynie znacząco pozytywnie na zabytki.

Obszary chronione, w tym Natura 2000

Cele i zadania inwestycyjne projektu Strategii nie będą wywierały znaczącego negatywnego wpływu na obszary chronione, w tym na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 „Puszcza Białowieska PLC200004”.

Oddziaływanie skutków realizacji projektu Strategii na obszar Natura 2000 będzie pośrednie gdyż żadne z proponowanych zadań inwestycyjnych nie znajduje się na terenie chronionym. Jednakże rozwój funkcji turystycznych, tworzenia korzystnych warunków dla inwestorów, tworzenie warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych czy poprawa przestrzeni miasta do życia i rozwoju będzie mogła potencjalnie negatywnie oddziaływać na gatunki istotne z punktu widzenia celów i przedmiotu ochrony obszaru „Puszcza Białowieska PLC200004”.

Na obecnym etapie nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Przed rozpoczęciem inwestycji zachodzi konieczność wykonania inwentaryzacji chronionych gatunków i w przypadku ich stwierdzenia konieczne jest przeniesienie po uprzednim uzyskaniu odpowiednich zezwoleń w myśl przepisów ustawy o ochronie przyrody. Inwestycje będą lokalizowane poza obszarami występowania pomników przyrody, poza użytkami ekologicznymi.

Pozytywny i długoterminowy wpływ na obszary chronione może mieć rewitalizacja obszarów w rejonie ul. Poddolnej – budowa zbiornika małej retencji wraz z zagospodarowaniem terenu na cele rekreacyjne przy zachowaniu bioróżnorodności terenu. Wiąże się to z poprawą jakości i ilości wód rzeki Leśna Prawa. Przy realizacji inwestycji związane z przebudową dróg wojewódzkich i budową ścieżek rowerowych oraz modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, szczególnie na styku terenów chronionych, należy zastosować się do zaleceń łagodzących niekorzystne oddziaływanie. Realizacja zadań inwestycyjnych projektu Strategii będzie miała jednak pozytywny i długoterminowy wpływ na jakość obszarów chronionych.

Rozwój funkcji turystycznych miasta może wiązać się z oddziaływaniem na obszary chronione. Wg standardowego formularza danych obszar „Puszcza Białowieska PLC200004” rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz presja ze strony czynnego wypoczynku i rekreacji w plenerze stanowi zagrożenie dla tego obszaru.

Negatywny wpływ na ptaki w okresach lęgowych może wywrzeć nadmierna emisja hałasu w trakcie realizacji inwestycji i dlatego należy zastosować zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływanie zaproponowane w niniejszej Prognozie.

Wniosek:

Realizacja zamierzeń i priorytetowych inwestycji w projekcie Strategii przy zastosowaniu proponowanych środków i zaleceń łagodzących niekorzystne oddziaływanie (tabela 19) na obszary chronione, w tym Natura 2000 nie spowoduje negatywnego wpływu na ten komponent środowiska.

Planowane w Strategii inwestycje będą lokalizowane zgodnie z obowiązującym planowaniem przestrzennym, które stanowi podstawowe narzędzie ochrony i racjonalnego kształtowania środowiska naturalnego. Kierując się zasadą, że każda decyzja podejmowana w ramach gospodarki przestrzennej ma swoje reperkusje przyrodnicze, inwestycje realizowane w ramach niniejszego dokumentu będą zgodne z założeniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

4.4. Oddziaływania wtórne i skumulowane

Oddziaływania skumulowane będą związane z jednoczesną realizacją w kilku zadań w tym samym czasie, na sąsiadujących terenach (akumulacja wpływów w czasie i przestrzeni). Związane będą z okresowym zwiększeniem hałasu i zanieczyszczenia powietrza związanego z etapem prac budowlanych. Należy jednak podkreślić, że natężenie i zakres przewidywanych oddziaływań skumulowanych będą niewielkie. Będą to oddziaływania krótkoterminowe, ograniczone do czasu trwania prac budowlanych.

Oddziaływania wtórne zachodzących najczęściej w sytuacji wzrostu jednej emisji, powstającej w związku z ograniczeniem innej. Określenie wtórnych oddziaływań w makroskalowych prognozach, sporządzanych na potrzeby dokumentów strategicznych, biorąc pod uwagę ich zasięg oraz stopień ogólności, jest albo w ogóle niemożliwe, albo obarczone zbyt dużą niepewnością, jak również niecelowe na tak wczesnym etapie planowania.

Zadaniem prognoz, wykonywanych na najwcześniejszym etapie planowania i podejmowania decyzji, jest przede wszystkim zidentyfikowanie możliwości wystąpienia

oddziaływań na środowisko oraz określenie ich przybliżonej siły i kierunku, po to by umożliwić skorygowanie celów i założeń rozpatrywanego dokumentu, aby jego potencjalne oddziaływania negatywne (zwłaszcza te najsilniejsze) mogły ulec zmniejszeniu, a oddziaływania pozytywne (zwłaszcza te najsłabsze) zwiększeniu.

4.5. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Rozważając cele określone w Strategii należy stwierdzić, iż wiele z celów bezpośrednio jest skierowana na poprawę stanu środowiska naturalnego, w innych natomiast poprawa środowiska osiągnięta jest w sposób pośredni. Niemniej jednak należy pamiętać, iż w wyniku realizacji zapisów „Strategii...” mogą powstać negatywne oddziaływania, o których mowa była w poprzednich rozdziałach.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należy większość inwestycji infrastrukturalnych przede wszystkim: na etapie budowy inwestycji w zakresie przygotowania infrastruktury pod inwestycje (w szczególności ul. Kleszczelowska) oraz inwestycje związane z rewitalizacją obiektów przy ul. Żabia Górka, budowa infrastruktury turystycznej, rewitalizacji terenów, budowa i modernizacja infrastruktury drogowej, modernizacja infrastruktury systemu dostarczania ciepła oraz modernizacja kotłowni na Osiedlu Mazury. Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jaki i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne proponuje się podjęcie działań łagodzących opisanych poniżej w tabeli.

Tabela 19. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii

ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	ŚRODKI ŁAGODZĄCE / ZALECENIA
OBSZARY CHRONIONE, W TYM NATURA 2000	➤ podejmowanie działań w zakresie promowania turystyki weekendowej i biznesowej powinno uwzględniać istnienie obszarów objętych ochroną i być tak prowadzone by nie zachęcać turystów do eksploracji najcenniejszych przyrodniczo miejsc mających szczególne znaczenie dla celów przedmiotu ochrony obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody, ➤ wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej pod kątem występowania gatunków istotnych z punktu widzenia celu i przedmiotu ochrony obszarów NATURA 2000; ➤ wprowadzenie nadzoru przyrodniczego podczas

	prorowadzenia prac budowlanych; ➤ prowadzenie o ile to możliwe prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków i innych gatunków istotnych pod względem przyrodniczym, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanej inwestycji; ➤ lokalizowanie zapleczy budowa poza obszarami chronionymi, w razie braku takiej możliwości, na zaplecze budowy i składanie materiałów budowlanych należy wybrać najmniej cenny przyrodniczo i krajobrazowo obszar; ➤ prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie; ➤ ograniczenie prędkości pojazdów w celu zmniejszenia hałasu.
RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	➤ podejmowanie działań w zakresie promowania turystyki i rozbudowy bazy agroturystycznej z wyłączeniem obszarów cennych przyrodniczo, szczególnie wrażliwych na penetrację turystyczną; ➤ inwentaryzacja chiropterologicznych i ornitologicznych budynków przed przystąpieniem do prac budowlanych; ➤ prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy i innych gatunków istotnych pod względem przyrodniczym, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanej inwestycji; ➤ nasadzenia zieleni (krajowych drzew i krzewów) dostosowanej do siedliskowej oraz współgrającej z otoczeniem.
LUDZIE	➤ oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac; ➤ stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP; ➤ ograniczenie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu; ➤ stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, ograniczające jednocześnie uciążliwości przez nie wywoływane; ➤ stosowanie roślinności izolacyjnej (obudowa biologiczna wzdłuż ciągów komunikacyjnych);
ZWIERZĘTA	➤ wykonanie inwentaryzacji budynków i terenów planowanych pod budowę pod kątem występowania ptaków, nietoperzy i zwierząt chronionych; ➤ prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków

	oraz rozrodu nietoperzy i innych zwierząt, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanych inwestycji; ➤ w przypadku braku możliwości prowadzenia prac w okresie poza lęgowym odpowiednio wcześniejsze zabezpieczenie budynków przed zakładaniem w nich lęgów; ➤ w trakcie prac modernizacyjnych zapewnienie nadzoru ze strony ornitologów i chiropterologów na wypadek odnalezienia miejsc gniazdowania ptaków oraz rozrodu nietoperzy; ➤ po przeprowadzeniu prac remontowych, w przypadku braku możliwości zachowania istniejących schronień, wyposażenie budynków w schronienia alternatywne (skrzynki dla ptaków i nietoperzy), równoważące ubytek takich miejsc; ➤ prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie;
ROŚLINY	➤ wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej obszarów dysfunkcyjnych pod kątem występowania cennych gatunków roślin, przede wszystkim obszarów wodno-błotnych o wysokich walorach przyrodniczych; ➤ wkomponowywanie istniejącej roślinności w rewitalizowaną przestrzeń obszarów dysfunkcyjnych, wprowadzanie nowych obszarów zielni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem; ➤ zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska; ➤ prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych; ➤ unikanie usuwania korzeni strukturalnych drzew w przypadku prowadzenia wykopów w sąsiedztwie bryły korzeniowej; ➤ zabezpieczenie ran na drzewach powstałych w wyniku prowadzonych prac budowlanych odpowiednimi środkami grzybobójczymi; ➤ zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego np. włókny i obudowy drewniane; ➤ lokalizowanie zapleczy budów możliwe najdalej od stanowisk roślin o dużych walorach przyrodniczych;
WODA	➤ zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi); ➤ kontrolowanie szczelności zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budow-

	lanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi; ➤ zapewnienie dostępu pracownikom przedsiębiorstw budowlanych do przenośnych toalet oraz regularnie opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria; ➤ zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych; ➤ ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych (np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych); ➤ stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody;
POWIETRZE	➤ stosowanie osłon na rusztowania, urządzenia, maszyny i pojazdy, ograniczających pylenie oraz inne zanieczyszczenia, stosowanie gotowych mieszanek wytwarzanych w wytwórniach, aby ograniczyć do minimum operacje mieszania kruszywa ze spoiwem na miejscu budowy, wykorzystanie pojazdów zasilanych alternatywnymi źródłami napędu, propagowanie ruchu rowerowego, pieszego, poprzez budowę odpowiednich ciągów komunikacyjnych; ➤ zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprawiających skład powietrza atmosferycznego; ➤ budowanie pasów zieleni izolacyjnej, ograniczającej uciążliwości komunikacyjne; ➤ stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie niskiej emisji (stosowanie kotłów zasilanych ekologicznymi paliwami, termomodernizacja budynków – ograniczająca zużycie paliw i energii);
POWIERZCHNIA ZIEMI	➤ zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z glebą); ➤ kontrolowanie szczelności zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi; ➤ przed rozpoczęciem prac ziemnych zebranie warstwy wierzchniej gleby (humus), a po zakończeniu prac – wykorzystanie jej na powierzchni urządzonego terenu; ➤ przestrzeganie prawidłowej gospodarki odpadami;
KRAJOBRAZ	➤ zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyj-

	nych z istniejącą rzeźbą terenu; ➤ wkomponowanie istniejących elementów krajobrazu o potencjalnie wysokich walorach przyrodniczych w rewitalizowaną przestrzeń; ➤ traktowanie zieleni urządzonej jako priorytetowego elementu kształtującego prawidłowo zagospodarowaną przestrzeń miejską;
KLIMAT	➤ odpowiednie projektowanie zieleni na terenie osiedli, tak, aby pełniła funkcje ochrony przed wiatrem, wpływała na wymianę powietrza w mieście oraz przyczyniała się do zatrzymywania wilgoci; ➤ stosowanie zabiegów mających na celu zmniejszenie zatorów komunikacyjnych w mieście (odpowiednio zsynchronizowana sygnalizacja świetlna, propagowanie ruchu pieszego, rowerowego oraz komunikacji publicznej) podczas prowadzonych prac remontowych;
ZABYTKI I DORRA MATERIALNE	➤ planowanie nowych inwestycji w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym; ➤ odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych o wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych na tle istniejącej zabudowy oraz planowanych inwestycji; ➤ prowadzenie prac remontowych obiektów zabytkowych w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków;

Źródło: opracowanie własne

Planując proces inwestycyjny należy zwrócić uwagę na relacje pomiędzy potencjalnymi oddziaływaniami inwestycji na poszczególne elementy środowiska oraz oddziaływaniami pośrednimi mogącymi mieć miejsce z związku z realizacją Strategii.

4.6. Oddziaływania transgraniczne związane z realizacją Strategii

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku oraz z ustawy prawo ochrony środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Realizacja Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Strategii ma charakter regionalny i ewentualne oddziaływanie tych przedsięwzięć może mieć zasięg lokalny. Na etapie Prognozy stwierdzono, że realizacja omawianej Strategii nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko poza granicami Polski.

4.7. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu

W trakcie prac nad Strategią opierano się na wszelkich dostępnych materiałach dotyczących przepisów prawnych, sieci „Natura 2000”, danych o stanie środowiska oraz innych dokumentach niezbędnych do opracowania przedmiotowego dokumentu.

W trakcie opracowywania Prognozy nie stwierdzono istotnych niedostatków lub braków materiałów, które ograniczyłyby możliwość wykonania Prognozy.

5. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii

„Projekt Wieloletniego Planu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” został sporządzony w układzie jednowariantowym. Dokument nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii. Sytuacja ta wynika z makroskopowego charakteru opracowania, którego założenia cechują się wysokim stopniem ogólności. W związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Dla tego rodzaju opracowań stosowanie kryteriów wariantowości, wykorzystywanych w analogicznych ocenach oddziaływania sporządzanych dla sparametryzowanych przedsięwzięć jest znacznie utrudnione.

Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania dokumentu i obejmowały m. in. opracowanie diagnozy stanu środowiska oraz sukcesywne konsultacje w ramach zespołu projektowego z przedstawicielami samorządu terytorialnego, administracji publicznej, przedsiębiorców, środowisk edukacyjnych oraz organizacji pozarządowych. Efektem tych prac było wypracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii.

Należy również podkreślić, że większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Zdefiniowane w Strategii działania, będące narzędziem służącym do spełnienia celów dokumentu nie mają charakteru tzw. twardych założeń, a wskazują raczej kierunek aktywności, pozwalający na elastyczny dobór formy ich realizacji.

Wobec powyższego przyjęto, że dalszy rozwój obszaru może przebiegać w dwóch scenariuszach tj. realizacji oraz odstąpienia od realizacji Strategii. Wariant polegający na zaniechaniu realizacji Strategii tzw. wariant 0, opisano w rozdziale 3.2 niniejszej Prognozy. Wariant 0 nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować negatywne konsekwencje środowiskowe.

6. Metody analizy realizacji skutków Strategii

W realizacji Strategii istotnym elementem jest dokonywanie kontroli procesu jej wdrażania poprzez ocenę uzyskiwanych efektów o charakterze społeczno-gospodarczym. Monitoring Strategii staje się kluczowym elementem zarządzania rozwojem lokalnym, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Na podstawie informacji zebranych w trakcie monitoringu, możliwe jest dokonanie oceny projektów i programów według wcześniej określonych kryteriów. Celem prowadzenia obserwacji monitorujących jest ocena stopnia realizacji zamierzeń określonych w strategii. Obserwacje te w

głównej mierze polegać będą na dokonywaniu pomiarów wskaźników opisujących stan poszczególnych sfer funkcjonalnych i obszarów strategicznych obszaru. Monitoring realizacji strategii rozwoju obszaru w szczególności dotyczyć będzie:

- gromadzenia informacji na temat produktów będących wynikiem podejmowanych projektów i zadań,
- pomiarów stanu zaawansowania przedsięwzięć podejmowanych w obszarach działań skierowanych na realizację celów na poziomie taktycznym,
- gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących rodzajów i jakości rezultatów prowadzonych działań rozwojowych,
- gromadzenia i przetwarzania informacji na temat zmian ilościowych i jakościowych zachodzących w obszarach strategicznych w wyniku podejmowanych przedsięwzięć,
- gromadzenia i analizy informacji na temat zmian uwarunkowań prawnych dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego, a także możliwości stosowania nowych rozwiązań w zakresie organizacji, prowadzenia i finansowania działań rozwojowych,
- dokonywania analiz porównawczych i tematycznych.

Tak prowadzony monitoring wypełnia funkcje sprawdzającą i informacyjną. Jego rolą jest dostarczenie danych na temat stanu istniejącego badanych zjawisk w czasie bieżącym.

System monitorowania Strategii oparty jest o wskaźniki jej realizacji oraz wiedzę pozyskaną z poszczególnych referatów Urzędu Miasta Hajnówka i instytucji współrealizujących Strategię. Celem przyjętego systemu jest ocena, zwiększenie efektywności i skuteczności realizowanych zadań.

7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejsze streszczenie odzwierciedla układ (rozdziały) prognozy oddziaływania na środowisko.

1. Wprowadzenie

Rozdział stanowi charakterystykę niniejszego dokumentu, w której przedstawiono podstawy prawne, cel i zakres Prognozy oraz metody zastosowane przy jej sporządzaniu.

Podstawę prawną sporządzenia Prognozy stanowi art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) Celem niniejszej Prognozy jest przeanalizowanie potencjalnego wpływu na środowisko skutków realizacji „Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025”.

Zakres dokumentu jest zgodny z art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku.

Prognoza obejmuje: ocenę aktualnego stanu środowiska regionu, ocenę potencjalnego wpływu na środowisko założeń realizowanych w ramach Strategii, opracowanie

propozycji środków mających na celu eliminację lub minimalizację zidentyfikowanych negatywnych oddziaływań na środowisko, ocenę systemu monitoringu skutków wdrażania dokumentu. Najistotniejszą część Prognozy stanowi identyfikacja oddziaływań na poszczególne elementy środowiska regionu.

2. Analiza zawartości projektu Strategii

W rozdziale scharakteryzowano oceniany projekt „Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” przedstawiając podstawy prawne jego opracowania, zawartość, główne cele oraz powiązanie z innymi strategicznymi dokumentami szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego.

3. Analiza stanu środowiska naturalnego

Rozdział zawiera analizę stanu środowiska projektu Strategii, odnoszącą się do jego poszczególnych komponentów (różnorodności biologicznej, fauny, flory, wód, powietrza, powierzchni ziemi, krajobrazu, klimatu, zasobów naturalnych, zabytków). Podstawowymi źródłami informacji na temat środowiska regionu były: dane gromadzone w ramach państwowego monitoringu przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, dane gromadzone w ramach statystyki publicznej przez Główny Urząd Statystyczny. Charakterystyka stanu środowiska przedstawiona w rozdziale 3 jest ściśle powiązana z rozdziałem 4, w którym przedstawiono istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Strategii.

4. Przewidywane oddziaływanie na środowisko

Na podstawie informacji zgromadzonych w rozdziale 3 zidentyfikowano istniejące problemy ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia realizacji Strategii.

Rozdział 4 Prognozy stanowi ocena wpływu na środowisko przewidywanych znaczących oddziaływań skutków realizacji założeń Strategii, będąca trzonem dokumentu. Stopień szczegółowości przeprowadzonej oceny jest zdeterminowany makroskalowym charakterem Strategii i w związku z tym ogranicza się jedynie do opisowej (jakościowej) identyfikacji prawdopodobnych oddziaływań (kierunków zmian), jakie zachodzą w analogicznych sytuacjach, głównie o charakterze bezpośrednim (relatywnie łatwych do zdiagnozowania). Jednocześnie sporządzona ocena nie obejmuje wszystkich potencjalnych skutków środowiskowych realizacji Strategii, gdyż na tak precyzyjne analizy nie pozwala objętość niniejszego opracowania. Większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach Strategii wymagać będzie przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych. W związku z tym przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Dla części zadań ze względu na ich bardzo ogólny charakter nie można było jednoznacznie określić wpływu na środowisko.

Rozdział 4 poświęcono również analizie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie oraz kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, będących rezultatem realizacji założeń Strategii. W analizie podkreślono, że zasadniczo każdy z celów i strategicznych kierunków działań Strategii wpisuje się w listę rozwiązań mających na celu zapobieganie zanieczyszczeniu oraz ochronę środowiska regionu, co wynika z wyraźnego, czytelnego kontekstu środkowego dokumentu, skonstruowanego w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju. Za podstawowe środki zapobiegawcze uznano odpowiednie lokalizowanie poszczególnych inwestycji, przestrzeganie prawa z zakresu ochrony środowiska oraz stosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisję zanieczyszczeń do

środowiska. W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne zaproponowano podjęcie działań łagodzących. W rozdziale opisano również transgraniczne oddziaływanie na środowisko oraz niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu

5. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii

„Wieloletni Program Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” została sporządzona w układzie jednowariantowym. Dokument nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii. Sytuacja ta wynika z makroskopowego charakteru opracowania, którego założenia cechują się wysokim stopniem ogólności. W związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania dokumentu. Efektem tych prac było wypracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii.

Należy również podkreślić, że większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Zdefiniowane w Strategii działania, będące narzędziem służącym do spełnienia celów dokumentu nie mają charakteru tzw. twardych założeń, a wskazują raczej kierunek aktywności, pozwalający na elastyczny dobór formy ich realizacji.

Wobec powyższego przyjęto, że dalszy rozwój obszaru może przebiegać w dwóch scenariuszach tj. realizacji oraz odstąpienia od realizacji Strategii. Wariant polegający na zaniechaniu realizacji Strategii tzw. wariant 0, opisano w rozdziale 3.2 niniejszej Prognozy. Wariant 0 nie oznacza, że nic się nie zmienia, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować negatywne konsekwencje środowiskowe.

6. Metody analizy realizacji skutków Strategii

Celem monitoringu jest opisanie zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Strategii oraz sprawdzenie czy założone środki łagodzące przyniosą zakładany efekt. Pomiar skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko będzie się odbywał poprzez zestaw odpowiednich wskaźników (mierników). W tym celu należy wykorzystać funkcjonujący na terenie miasta system monitoringu środowiska przyrodniczego prowadzony przez różne instytucje.

Za zarządzanie Strategią oraz za nadzorowanie wdrażania poszczególnych zadań tak aby zminimalizować ich negatywny wpływ na środowisko będzie odpowiadał Urząd Miasta Hajnówka.

8. Spis tabel

Tabela 1. Cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025	7
Tabela 2. Macierz oceny spójności celów projektu "Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025" z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów międzynarodowych.....	14
Tabela 3. Macierz oceny spójności celów projektu „Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka” z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów krajowych	16

Tabela 4. Ocena zgodności celów projektu „Wieloletniego Programu Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025” z celami ochrony środowiska wybranych dokumentów regionalnych i lokalnych.	18
Tabela 5. Struktura użytkowania gruntów rolnych w mieście Hajnówka[ha].....	23
Tabela 6. Klasyfikacja stanu chemicznego wód podziemnych w 2012 r.....	28
Tabela 7. Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2014 r. dokonanej ze względu na ochronę zdrowia	29
Tabela 8. Klasa strefy uzyskana w ocenie jakości powietrza za 2014 r. dokonanej ze względu na ochronę zdrowia	29
Tabela 9. Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie powiatu hajnowskiego w roku 2014.....	31
Tabela 10. Zestawienie powierzchni gruntów leśnych i lesistości Hajnówka- miasto [ha]. ..	34
Tabela 11. Użytki ekologiczne na terenie miasta Hajnówka.....	37
Tabela 12. Powierzchnie o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione.	37
Tabela 13. Pomniki przyrody na terenie miasta Hajnówka	38
Tabela 14. Zidentyfikowane problemy środowiskowe Miasta Hajnówka	49
Tabela 15. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar PLC200004 „Puszcza Białowieska”	52
Tabela 16. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony PLC200004 Puszcza Białowieska	54
Tabela 17. Ocena wpływu celów projektu Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 na poszczególne komponenty środowiska	67
Tabela 18. Ocena wpływu realizacji priorytetowych zadań inwestycyjnych w zakresie Strategii Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 na poszczególne komponenty środowiska	68
Tabela 19. Proponowane środki i zalecenia łagodzące niekorzystne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji Strategii	76

9. Spis map - rysunków

Rysunek 1. Dzielnice rolniczo klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego	24
Rysunek 2. Rozkład średnich temperatur na terenie miasta Hajnówka rok 2012	24
Rysunek 3. Średnia roczna temperatura powietrza, średnie roczne opady, średnia długość okresu wegetacji i usłonecznienie na terenie Polski	25
Rysunek 4. Stan ekologiczny i potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2014.	26
Rysunek 5. Stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2014.....	27
Rysunek 6. Stan wód jednolitych części powierzchniowych badanych w latach 2010-2014 .	27
Rysunek 7. Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska” w sąsiedztwie miasta Hajnówka	35
Rysunek 8. Rezerwat Krajobrazowy im. Władysława Szafera w sąsiedztwie miasta Hajnówka	36
Rysunek 9. Obszar Natura 2000 „Puszcza Białowieska” sąsiedztwo miasta Hajnówka.....	41
Rysunek 10. Mapa obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska - PLC200004	41

